

AKADEMİ MECMÛASI

Sâmiha Ayverdi

Nihad Sâmi Banarlı

Yahya Kemal Beyatlı

Fâruk Nâfiz Çamlıbel

Orhan Seyfi Orhon

Nermin Pekin

Fevziye Abdullah Tansel

Fethi Tevetoğlu

Faruk Kadri Timurtaş

Yıl : 2

Ocak 1973

Sayı : 1

AKADEMİ MECMUASI

•
Sâhibi

Kubbealtı Cemiyeti
adına İdare Heyeti
Başkanı

İlhan Ayverdi

Müdür

Nihad Sâmî Banarlı

•
Yazı İşleri Müdürü
Şeymâ Taşcıoğlu

Yıl : **2**

1. Ocak 1973

Sayı : **1**

Kubbealtı Akademi Mecmûası, üç ayda bir çıkar, akademik mecmûadır.

Fiâtı 5, yıllık abone bedeli 20 T.L. dir. Dış ülkeler için abone bedeline posta ücreti ilâve edilir: Her sayının ücreti, Avrupa için 350 krş. Amerika için 10 lira 25 krş. tur. (Abonelerin, değişen adreslerini bildirmeleri ricâ olunur.) İlan ve reklâm, milli kültürümüze hizmet eden müesseselerden alınır; tam sahife 1500, yarım sahife 800 liradır.

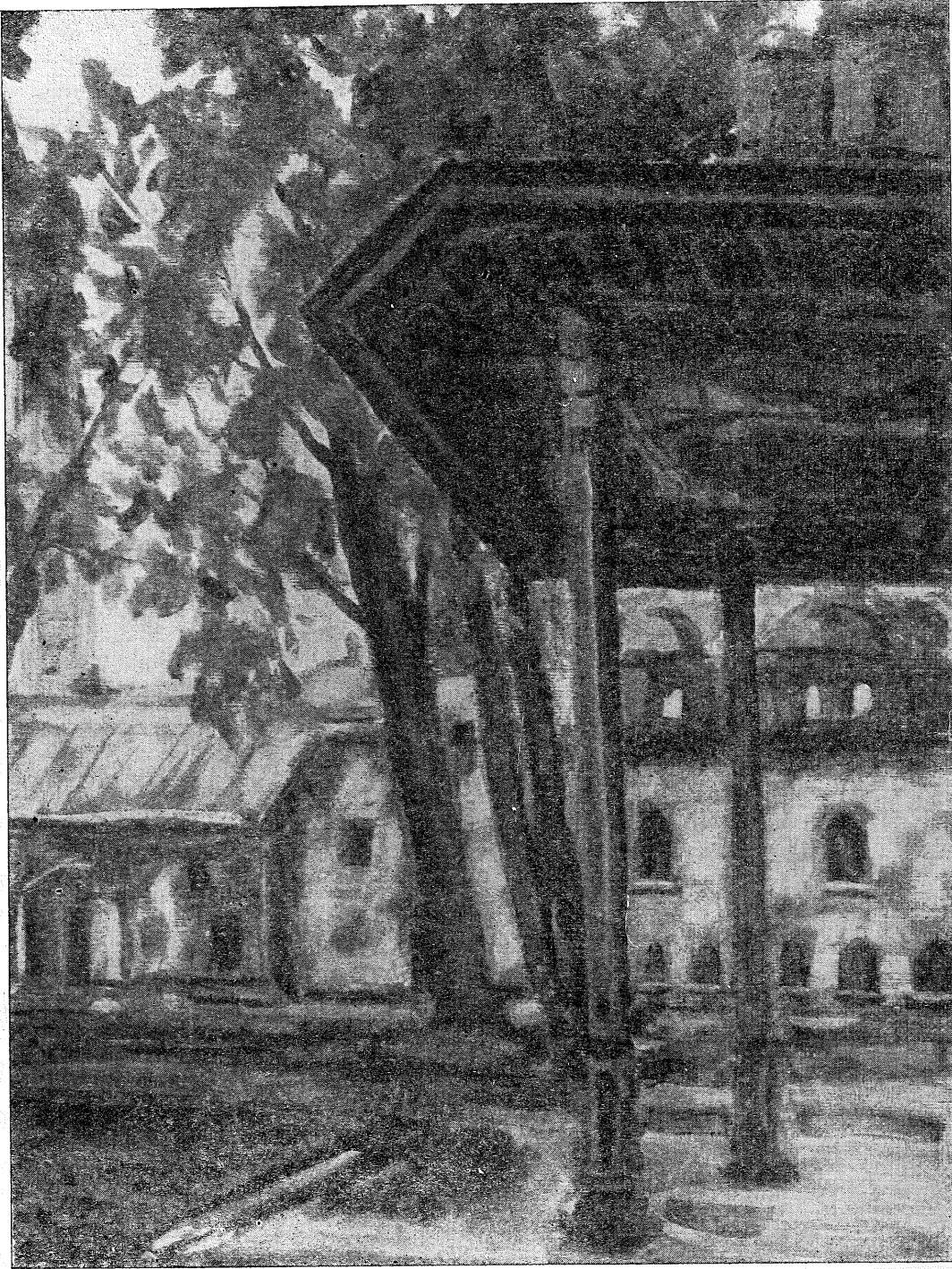
Adres : Çarşıkapı, Yeniçeriler Caddesi, No. 81 İstanbul; P.K. 107 —
Beyazıt. Tel. 22 95 17

Basıldığı Yer : *Baha Matbaası*

Kapak Kompozisyonu : *Aydın Yüksel*

İÇİNDEKİLER

		Sahife
Karakter Terbiyesi	* *	5
Lütüflu Valde	Sâmiha Ayverdi	9
Japonya'yı İstilâ Eden Türkler	Yahya Kemal	15
Kubbealtı Akademik Seminerleri I		18
İsimsiz Kıt'alar	Fâruk Nâfiz Çamlıbel	19
Saz Şâiri	Orhan Seyfi Orhon	20
Kubbealtı Mûsikî Mektebi		22
Edebiyatımızda Vatan Sevgisi Ve Fikret'in Vatancılığı	Nihad Sâmi Banarlı	23
Bibliyografya Ta'birinin Edebiyatımızda İlk önce Kullanılışı	Fevziye Abdullah Tansel	37
Hatîb Ömer Naci, Tevfik Fikret Ve Atatürk	Dr. Fethi Tevetoğlu	43
Diller Ve Türkçemiz	Prof. Dr. Faruk K. Timurtaş	48
Ömer Seyfeddin Ve Türkçe'nin Sâdeleşmesi	Nermin Pekin	54
Kubbealtı Akademik Seminerleri II		60
Yeni Kalemler	Mahmut Turgut Sabri Galip Nakibler Asuman Sargut Abdülkadir Ozulu	61
Bir Kitabın Yankıları	Kitaplar Arasında !	63
Osmanlı Mi'mârisinde Çelebi Ve II. Sultan Murad Devri	» » II	66
Yûnus Emre, Kerem İle Aslı, Dede Korkut Masalları	» » III	69
Abonelerimize	* *	71

Topkapı Sarayı - Kubbealtı (Elif Nâci'nin tablosundan)

Karakter Terbiyesi

Daha Mîlâdın Sekizinci asrında, biz henüz bir Ortaasya milleti iken, Türklüğün en büyük derdi, tıpkı bugünkü endişesiydi: Başta Çin olmak üzere, çeşitli câsus teşkilâtına sâhip düşmanların, Türk bütünlüğünü içinden bölmek ve parçalamak isteyişleri...

Göktürk Kitâbeleri, bu hâin kandırışlara kapılan Türk boylarının uğradıkları felâketleri haykırır. Şu cümleler, bundan 12 asır evvel, milliyetçi bir Türk hükümdârının **ebedî taş**'lara, içi yanarak yazdırdığı, çok acı sözlerdendir:

Çin milletin'in sözü tatlı, ipeği yumuşak imiş. Tatlı sözü, yumuşak ipeği ile kandırarak uzak milletleri anca yaklaştırmış. Yakına konduktan sonra da fitne bilgisini onlara tatbik edermiş.

İyi ve bilgili kişiyi, iyi ve kahraman kişiyi kandıramazmış. Fakat bir kişi yanılıp da (sözüne kansa) soyunu, milletini beşiğine kadar koymaz, yok edermiş.

(Çin'in) tatlı sözüne, yumuşak ipeğine kanıp çok Türk milleti öldü.

O yerlere varırsan, Türk milleti! Öleceksin!

Silâhlılar nereden gelip seni dağıtıp götürdü? Süngülüler, nereden gelip seni sürüp götürdü? Mukaddes Ötüken Ormanı'nın milleti! (Sen) kendin gittin!

Doğu'ya varanınız vardı... Batı'ya varanınız vardı... Vardığın yerlerde kanın su gibi yögürüp aktı. Kemiklerin dağ gibi yığılıp yattı... Asil oğulların kul, temiz kızların câriye oldu!

Târih bir tekerrürdür, sözü, nice sosyal hâdiselerin, hattâ asırlarca sonra, biribirine benzer şekillerde tecellî edişinden doğmuştur. Türk milletleri bir **bütün** olarak düşünülürse, yukarıda söylenenler, bugün de aynen tekrarlanabilir. Yalnız, düşmanın adı başkadır.

Türkiye Türklüğü için ise, bu sözlerin ikinci safhası hiçbir zaman **tekerrür** etmiyecektir. Ama, birinci safhası, yâni **kandırılmış ve aldatılmış** Türkiyelilerin varlığı, bugün için de mevcut hakikatlerin en acılarındandır.

Burada, bir hakikati daha söyleyelim ki **Fâtih Sultan Mehmed** gibi, en büyük Türk Hâkaanı'nın zehirlenmesi hâdisesinden başlayarak, düşman câsuslarının tésirli varlığı, Türkiye târihi için de bir acı hakikattir: Osmanlı Devleti'nin sarsılışı ve yıkılışı, dâimâ yanlış bilindiği gibi, hükümdarların kötü idâresinden değildir. **Yıldırım'ın, Fâtih'in, Yavuz'un ve Kanûni'nin** çocukları, milletlerine her devirde ellerinden geldiği kadar hizmet etmek istemişlerdir. Fakat, asırlarca, düşman câsuslarının hiyleleriyle ayaklanan tebe'aları tarafından, ya hal'edilmiş, yâhud öldürülmüşlerdir. Bizi içimizden yıkmak isteyenlerin, üstelik, büyük ülkemizi, asırlarca, her yıl ve her hudûdundan saldırarak, bir **dünyâ ablukası** içine aldıkları da bu vatanın çocuklarına artık doğru söylenmelidir.

Milletimiz, bu ablukadan, pek tabîî olarak büyük zarar görmüş, fakat bir **dünyâ ablukası**'na yer yüzünde hiçbir devlet ve milletin dayanamayacağı kadar büyük ihtisamla ve **asırlarca** dayanmıştır.

Nihâyet, **Birinci Cihan Harbi** sonunda, mukadder yıkılışına doğru yürürken, **Çanakkale**'de, asırlardan beri kendisini yok etmek isteyenlerin topuna birden tam bir **Türk dayağı** atarak yıkılmış ve yıkılmasıyla, taptâze bir Türk Devleti hâlinde canlanması bir olmuştur.

İşte, büyük millet, bu demektir.

Şimdi ise, aynı **büyük millet**, mühim bir kısım gençliğinin, (bâzı ihtiyarların da yardımıyla) yeniden ve hâince aldatıldığına, yüreği parçalanarak şâhid oluyor. Bunun sebebi, **millî eğitim** yoluyla, gençlerimize, hiçbir yalanın kandıramıyacağı kadar sağlam bir **karakter terbiyesi** veremeyişimizdir.

Çünkü bir milletin gençliği, ancak, kendi târihi mizâcına ve üstün vasıflarına göre terbiye edilir. Bu sebeple önce **terbiyecilerimiz** bilmelidirler ki Türk milleti, târihin hiçbir ânında, başka milletlerden geri veyâ küçük olmamıştır.

Çanakkale'ye asrın en üstün silâhlarıyla saldıran, **Büyük millet(!)**lerin ordu ve donanmalarını bir arada yenen bir milletin ne millet olduğunu, çocuklarımıza, içi boş lâkırdılarla değil, som gerçekler hâlinde tanıtmaya gücünden mahrum bir millî eğitim, elbette bugünkü neticeyi alırdı.

Târih vârolalı beri **hâkim millet**, **efendi millet** olarak yaşamış bir ırkın çocuklarına, yalnız teknikte bizi geçmiş fakat millî faziletlerde ve insanlıkta hâlâ geçememiş olanları, her bakımdan bizden üstün gösterme yarışında bir terbiye, aslaa Türk terbiyesi değildir.

Millî karakter terbiyesi, Türk çocuklarına kendi asıl vasıflarını ve millî faziletlerini, el ile tutulacak kadar sağlam delillerle gösteren terbiyedir.

Her türlü kalkınmayı mümkün ve muvaffak kılacak bir **millî güven**, bizim gençliğimize böyle bir terbiye ile verilebilir.

Bir misâl olarak burada, millî karakterimizi ve bilhassa târihteki muvaffakiyetlerimizin sırlarını isimlendirmiş bir kelimenin en muhtemel mânâsı üzerinde durmak istiyoruz:

Eski Türk devletlerinden biri **Gök-Türk**'ler, bir diğeri de **Uygur**'lardı. Bu devletlerin kendilerine ad seçtikleri **Türk** ve **Uygur** kelimeleri, eski Türkçenin dikkate değer sinonimleridir. Yâni aynı mânâdadırlar.

Gök-Türk kitâbelerindeki şu cümlelerden bu hakikat anlaşılır: "Türgiş Kağan, türüklerimden (türklerimden), milletimdendi.,, "Otuzbir yıl türüklerime, milletime, onların iyiliği için il kazandım.,,

Evet, Türk demek, Türük demektir. Yâni kendi devletinin tö-
relerine, kanunlarına, nizamlarına, onları severek ve yaratarak
uyan, itâat eden disiplinli millet demektir. Tıpkı **Uygur** tâbiri gibi.

Türk çocuklarının bu en büyük millî karakterlerini diriltmek
için, onlara Türk, yâni türük oluşlarını büyük bir haz gibi tattırma-
mız gerekir. Bunun için de çocuklarımıza örnek olacakları, bizzat
bu mânâya uygun insanlar olmaları birinci şarttır. Bunun aksine
örnek olan, bilgisiz ve başıboş bir tutum, Türk mizâcını da Türk
dili gibi perişan edebilir.

Unutmayalım ki bundan 1200 sene evvel yazılan **Gök-Türk Ki-
tâbeleri** bile:

(Düşmanlar) iyi ve bilgili kişiyi, iyi ve kahraman kişiyi kan-
dıramazlar! diyor.

* *

LÜTUFLU VALDE

Pâmîka Ayverdi

Bir çatıaltı ki insanoğlunu dünyâ ile barışmadan evvel kendi kendisiyle barıştırır, ona, sulhun, huzur, âsâyiş ve emniyetin yolunu açardı.

Konya'nın yediyüz yıllık sâhibi de ne diyordu: Rahat ümidiyle fâre deliğine de girsen, bir kedi pençesi gelip seni orada bulur.

Şu halde, düzen ve nizâmı kendi varlığında kurmadan sığınılacak her bucakta ihânete uğramak, dünyânın değişmez âkıbeti idi.

Öyle ki, gençlik geçtiği, güzellik tükendiği, servet bittiği, şöhret, mevkî, nam ve nişandan elde avuçta habbe kalmadığı, görülmemiş âkıbetlerden miydi? Bir kedi pençesi demek olan zaman ve hâdiseler, insanoğlunu safâlar sürüp mest ve mahmur, dalmış olduğu zevk ve ihtiraslarının derinliklerinden yakalayıp yerden yere çarpmakla cevaplandırmakta hiç de kusur etmez sayılırdı.

İç dünyâsıyla alâka kuramamış ve bir fâre deliği demek olan dünyâ zevk ve ihtiraslarına başını gömüp kendine en yakın olan kendini göremez olmuş kimse ne tâlihsizdi.

“Bir çömlek seviyorsan çömlek sevdiğini bil. Ona, olduğundan daha fazla değer verme.,” diyen *Epiktetos* ne doğru söylemiş; bir isli çömlekten başka bir şey olmayan hırs ve iptilâlarımızı, hikmet dolu idrâkiyle, nasıl da lâıyk olduğu yere oturtmuştu.

Onun için de, eşyâya, hâdiselere ve dünyânın çeşitli ikram ve imkânlarına, olduklarından fazla değer biçip vakit kaybetmemiş, gücünü ve şevkini, alış-veriş ve muâmelesini,

ruh olgunluğu savaşında seferber etmiş kimseye kahraman denmez de ne denirdi?

Ne bahtiyardı o insan ki hamuruna yerleştirilmiş olan menfi ve yıkıcı elemanları, koruğun güneş altında tatlılaşması gibi, bir ihlâs ve gönül muhâsebesi sıcaklığında olgunlaştırıp çeşni ve lezzet kazandırmışdı.

Kendi iç tabiatinde kurduğu âhenk ve huzûru, cemi-yete de sirâyet ettirme güç ve şuûrunun canlı tezgâhı denebilecek bir çatının malı olan *Lütuflu Valde*'nin ismi *Lütfiye* idi.

Bu fazîlet, meziyet, sadâkat, adâlet ve cömertlik âbidesi kadına çocukları *Lütfiye Hanımefendi* veya *Lütfiye Anne* derlerdi.

Lütuflu Valde “erliği, mertliği kuvvet ve kudretle elde edilir sanma... Er ona derler ki kendi nefesine gaalip gele..., diyen bir ulunun zevcesi idi.

Kendisi gibi daha nice nicelerini ruh ve mânâ selâmetine erdirmiş olan bu ulunun yolunda yollanmış, nûrunda nurlanmış bir hem-hâli, bir hâl-âşinâsı da vardı ki, bu büyük kadını *Lütuflu Valde* diye çağırdığı için, onun katında bu isim gerçek nâmı ve sıfatı olmuştu.

Aslında da *Lütfiye Hanımefendi*, eşine ender rastlanan lütuflu insandı. Seksensekiz sene yaşadı ve yaradılış âleminin gaayesi olan kendini bilmek, kendi kitabını okumak ve gök-kubbe misâli, insanları kolu-kanadı altına almak idrâkinden bir adım dışarı çıkmadı. Bu himmet ve bu hizmet anlayışı içinde koca bir ömrü tükettiği zaman, çevresinde bulunanlar için dünyâ kaybettikleri o muhteşem hazînedan dolayı, âdetâ boşalmış gibi, yoksullaşmış gibi oldu.

Benlik esâretinden yakasını kurtarıp hürriyet sınırına atlamış her saâdetli insan misâli, *Lütuflu Valde* de, gönlünde mayalanıp kabaran hevenk hevenk güzellikleri ve bollukları içine sığdıramaz, bir ibâdet zevki ve huzûru ile etrâfına taşı-
rırdı.

Ama etrâfına, sâdece mânevî zenginliğinden saçmaz, ağzı kapanmayan kesesine, insanlar kadar kurdu kuşu da ortak eylerdi.

O, almak ihtiyâcından geçip vermek hudûduna atlamış müstesnâ kimselerdendi. İyiliği, şefkati, tatlı dili, güler yüzü kadar cömertliği de gene bu dolup taşan ruh zenginliğinin vericiliğinden ileri geliyordu.

Yeryüzünde öyle insanlar vardı ki, mevkîlerine, varlıklarına, dirliklerine, şöretlerine ve çeşitli imkânlarına rağmen yoksul, fakir, biçâre ve yapyalnızdılar. Onun içinde vericiliğin zevkine ve saâdetine erememiş, hep alıcı kalmışlardı. Köşe kapmaca oynar gibi de zevkten zevke, heyecandan heyecâna koşmaları, düşman önünden kaçan başsız kalmış ordular misâli, ne yapacaklarını nereye sığınacaklarını bilemeyişlerindendi.

Ama *Lütüflü Valde*, sığınacağı yeri de, ulaşacağı noktayı da tâyin etmiş ve hayat koşusunda hep o istikaamete yol almış ve nihâyet hedefe ulaşanlardan olmuştu.

Ne ki insanoğlunun müşterek bir hedefde birleştiği görülmüş müydü?

İlim, san'at, mevkî, şöret, evlât, sevgili, varlık-dirlik, hattâ türlü menfî ve yıkıcı gaayeler, hep insanları peşinden koşturan çeşitli hedefler değil miydi? Onun için de Ahmed'in seçtiği hedef, Mehmed'inkine benzemezdi.

Ama şu da var ki, dünyânın dünyâ olması için, insanoğlunun bütün bu itici ve sürükleyici beşerî istek ve duygulara da yer vermesi gerekti. Ancak, insanların yalnız maddenin anaforuna kapıldıkları ve yalnız maddeleri için yaşadıkları devirlerde, dünyânın da zifirî karanlığa bürünmesi tabîî idi.

İşte bu zifirî veya alaca karanlık içinde yolunu, yordamını bulamamış kütlelerin ise, taparcasına bağlandıkları ihtiraslarının ezgisi altında taşıyamayacağı yükü sırtlamış bir hamal gibi ezilip kalmamalarına imkân var mıydı?

Halbuki *Lütüflü Valde* gibi madde ve mânâ muvâzenesini bulmuş muzaffer kahramanlar, çömleği çömlek kadar sevip, alâka ve iştiyaklarını gerçek üstünde toplamak, böy-

lece de elde ettikleri mânevî saltanat ve huzûru çevrelerine de sirâyet ettirmek bahtiyarlığına ermişler kaafflesindendi.

*
**

Lütuflu Valde ne âlimdi, ne şâir, ne de mevkî ve şöhet peşinde koşan bir kimse. Ama gerçek hedefin, hak ve hakikat olduğunu biliyordu.

Hamurunda, müsbet kadar menfî elemanlara da yer verilmiş her insan gibi, elbette onun da iyiliklerle mücâdele için fırsat bekleyen kötülük meyilleri vardı. Fakat daha ilk gençliğinde verdiği mânevî savaşıla o bunları ezmiş, tepelemiş ve şuûraltını menfî ve yıkıcı duygulardan temizleyerek engelleri atlamıştı. Onun için de bu rahata kavuşmuş ve yapıcı faâliyetleri için zaman kazanmış huzûrlu kadın, adâlet, insaf ve muhabbet basamaklarını kolaylıkla tırmanarak sevginin zirvesine çıkmış, hak ve hakikat durağında karar kılmıştı.

Onun için de kimseye kîni, düşmanlığı ve kötülüğü yoktu. Olamazdı da. Saffet, ihlâs, vefâ ve cömertlik âbidesi olan bu büyük kadın insanları sever, hayvanları sever, şefkat ve dostluğunu hiç bir yaratılmışdan esirgemedi. Onun katında elini öpmeye gelen bir prenses, evine sığınmış bir yoksuldan daha üstün muâmele görmezdi.

Soğuk kış günlerinde, titreyen elleriyle hazırladığı çayı, etrâfında bulunanlara, âdetâ yalvarırcasına ikrâm eder ama bu ikrâm halkası içine, mahallesinin çöpçüsü, sütçüsü, bakkalın çırağı da girerdi.

Kedilerin ciğeri, kuşların yemi, muhtaçların yiyeceği, giyeceği derken aylık âidâtı bir haftada tükenir, ama o ne yapar, bulur buluşturur gene de verir, gene de eli durmaz, ne yüzünden tebessüm ne dilinden tatlı söz eksilir, böylece de ikrâmın, ibzâlinin sonu gelmezdi.

*
**

Bir genç kız olarak gelin geldiği çatının altında, biri kız diğeri erkek iki küçük çocuk bulmuşdu. Bunlar onun üvey evlâtları idi.

Fakat ondaki nasıl bir üvey annelik anlayışı idi ki, belki de hiç bir ana, kendi öz evlâtlarını bu ölçüde bağrına basamazdı. Nitekim kendisi de bir kız çocuğu dünyâya getirince, hazır bulduğu üveyileri öz evlât tahtında saltanat sürmekte devâm ederken, kendi kızını dâimâ bu tahtın basamaklarında bırakırdı.

Böylece seneler seneleri kovalaya dursun, birdenbire 1914-18 harbi patlak verdi ve kısa zamanda da, cephe hâline gelen memleketin bütün hudutlarını kan ve ateş sardı.

Bu bir muharebe değil, acemi ve gaafil bir iktidârın Osmanlı İmparatorluğuna yazdığı ölüm fermanı idi.

Taht şehri İstanbul'da ise zâlim oldukları kadar gaddar ve câhil de olan idârecilere sırtlarını dayamış bir "harp zengini" sınıfı türemişdi. Şehrin gıda ihtiyâcı üstünde söz ve tasarruf sâhibi olan da bu harp zengini denen karaborsacı sınıfı.

Vesîkayla verilen ekmek çamurdan farksız, etsiz, sebze-siz, şekersiz, unsuz ve hubûbatsız mutfaklar tamtakırdı. Böylece de çocukları, gençleri, ihtiyarları, hasta ve alilleri ile bütün bir şehir aç, sefil ve perişandı.

Bu yıllarda genç bir kadın olan *Lütuflu Valde* ise, arada bir komşu folluğundan tedârik edebildiği tâze yumurtaları, eteğinin altında saklayarak getirir ve kendi kızlarına göstermeden, bünyeye zayıf olan üvey oğluna yedirirdi.

Onu bu hâk ve insaf merkezinde karar ettiren ne idi? Neden kendi evlâdından evvel bir emânet çocuğu düşünüp her şeyin iyisinde, güzelinde onu tercih ediyordu.

Ediyordu, zirâ *Lütuflu Valde* îman potasında kaynayıp cürûfunu atmış, saf ve sızırılmış bir enerji haline gelmişdi. Bu, içinde yetiştigi irfan ve hikmetler çatısının, insanlara hediye ettiği ruh nizâmı, onları birer *yaşar prensip* hâline getirişinin canlı örneği idi.

Kütlelere mânevî düzen ve asâlet veren bu ocak, yıllar yılı daha nice korukları tatlandırıp çeşni değiştirtmiş, lezzetle berâber devlete de erdirmişdi.

**

Dünyânın, bir fikir ve ruh çoraklığı içinde mânevi na-

fakadan mahrum kaldığı ve açlığını, zehirlenme bahâsına da olsa, en zararlı nesnelerle gidermeye uğraştığı şu yirminci asırda kütleler, *Lütüflü Valde*'leri ahlâk ve îman çarkından geçirecek ocaklara nasıl da muhtaç...

Ama, muhtâc olduklarını bilmedikleri, bilseler de bulamadıkları için kendilerinden kaçıyor ve onu hâricde arama yoluna saparak, sefâhatler, rezâletler, esrarlar, morfinler, içkiler gibi yâhut da yıkıcı, kırıcı, bölücü taşkınlıklar benzeri vahşetlerle, beşeriyetin huzûruna kasdeden hareketlere sığınmakda bulacaklarını sanıyorlar.

Tevekkeli koca *Mevlâna*, düzene girmiş ve derûnî zenginliklerin zevki ile dolup taşarak, kendine de, cümle âleme de yetip artmış bahtiyarlardan söz ederek: "Bâde, bizim coşkunluğumuzun dilencisidir. Akıl da öyle... O da bizim aklımızın mestidir" demek sûretiyle, asıl zevkin gönül zevki, aklın hikmet ve irfan sınırlarına erişmiş akıl olduğunu söyleyerek, süflî ibtilâlar basamağında kalmış ve madde hudutlarını yarıp mânâ sonsuzluklarına ulaşamamış olanlara acı acı dudak büküyor?

**

Ama nerede, insanoğlunu süfliyet bataklığından çekip yüceliklere götürecek el nerede?

Nerede, insanoğlunu madde pisboğazlığından kurtarıp mânâ nafakasını verecek el nerede?

Nerede, kendini de dünyâyı da ateşe veren hırs, gazab ve benlik ateşini akl-ı selim ve muhabbet suyu ile söndürecek o mübârek el nerede?

Nerede, nerede, insan gibi yaşamak insan gibi ölmek bahtiyarlığına ermiş *Lütüflü Valde*'leri yetiştiren o öpülecek el nerede?

Ne olur o el, artık zamânı, mekânı aşıp, bu garîb, bu avâre, bu kendini tanımaz, bu yolunu şaşırılmış dünyâyı kurtarıcı olarak uzansa sanki ne olur?

Şu aç, şu sefil, şu nâdan dünyâyı mânâ hazînelerinden saçılar saçıp, yokluğuna yoksulluğuna devâ, derdlerine şifâ olsa, varlığından, kereminden acep ne eksilir, ne tükenir?

YAHYA KEMAL'DEN DÜŞÜNCELER

Japonya'yı İstîlâ Eden Türkler !

Hüseyin Câhid'in târîhe dâir bir makalesini okurken, Paris'de, 1905'e doğru, Türklüğü öğrenmeğe ilk heves ettiğim sıralarda vird edindiğim muhârebelerden biri hatırıma geldi. *Hüseyin Câhid* de bu yazısıyla o muhârebeyi yâdediyor; *Kubilây Han* devrinde Japonya'nın istîlâsını...

Bu yazıyı okuyan çocuklarımız, bir zaman Japonya'yı bile fethetmiş olduğumuzu haber alırlarken kimbilir ne kadar sevinirler? Lâkin onlar sevinirken benim başımdan bir sürü meseleler geçiyor. Son otuz senede târîhe nasıl bir istikaamet verdiğimizi görüyorum. Ondan evvelki görüşlerimizle bu son görüşümüz arasındaki adese farklarını ölçüyorum. Bu değişiş hayırlı mı oldu? Hayırsız mı oldu? Doğru mu oldu? Yanlış mı oldu? Gençlerimizin muhayyilelerini terbiye etmeğe yarar mı? Yaramaz mı?... Hep bunları düşünüyorum.

13 üncü asırda Japonya'yı istîlâ eden, Türkler değil, Moğollardır.

Moğolları Türk addetmek ne dereceye kadar doğrudur? Moğollar da tıpkı Türkler gibi Ural-Altay fasilesine mensup-turlar, lâkin başka bir millet, başka bir cerniyet, başka bir devlet'tirler. Hattâ o târihlerde *Türk milletinin bi-aman bir düşmanı* idiler.

Sonra Moğolların Japonya'yı istilâları yine onların en hârikulâde akınlarından biri değildi. Çünkü o zaman *Kubilây Han* İmparatorluğu Japonya'ya çok yakın bir sâhilde idi. Halbuki *Kubilây Han*'ın büyük babası *Cengiz*, daha çok uzak yerleri, daha çok büyük muzafferiyetlerle fethetmiş bir ci-hangirdi. Sonra Japonya o zaman çok iptidâî, zayıf ve bir istilâya karşı koyamaz bir hey'tti.

Bu yazıyı okuyan çocuklarımız ve gençlerimiz, Türkle-rin Japonya'yı fethettiklerini okur okumaz, bizim İstanbul'dan, Anadolu ve Rumeli'den kalkıp da tâ Japonya'ya gidip orasını fethettiğimizi öğrenerek hayrân oluyordılar. Bu genç kafaları hayrân eden her tebeddül önce mesâfedir. Hiç şüphe yoktur ki bu hayranlık çok güzel bir duygudur. Çünkü azmi, atılışı, meçhûle gidiş cesâretini hatırlatır.

Kubilây Han ordularının tâ karşılarındaki Japonya'ya geçişleri, mesâfe aşmak itibâriyle 1010 da Yenicevardarlı bir sipâhinin oğulları olan *Baba Oruç* ve onun kardeşi olup son-raları *Barbaros* diye anılan *Barbaros Hayreddin*'in ve diğer kardeşlerinin, daha birçok Türk gençleriyle Midilli'den kal-kıp, hattâ o zamanki Osmanlı devleti ile bir alâkaları olmak-sızın, tâ *Cezâyir*'e ve *Tunus*'a gidip. oralarını tek başlarına fethetmeleri bin defâ daha hârikulâde bir vak'adır.

Yine aynı senelerde ordularımızın *İstanbul*'dan *Çaldı-ran*'a ve *Tebriz*'e, yine *İstanbul*'dan *Kaahire*'ye gitmeleri mesâfe itibâriyle çok daha hârikulâdedir. *Bu istilâları başa-ran fâtihlerin ise bizim doğrudan doğruya cedlerimiz olduk-larını, yeryüzünde bir tek müverrih inkâr etmemiştir ve edemez de.*

Acabâ gençlerimize hem gerçek hem bizim olan şerefle-rimizi öğretmekle, bizim olmayan, yâhud da dolayısıyla ve

dolambaçlı nazariyelerle bize mâl edeceğimiz şerefleri öğretmek arasında bir fark yok mudur?

Otuz sene evvel bu Japonya'ya geçiş vak'asına hayrân olmuştum. Şimdi bu vak'aya herhangi bir Çin ve Moğol hikâyesi kadar ehemmiyet veriyorum. Hattâ şimdi cereyân eden Japon-Çin Harbi münâsebetiyle, büyük Moğolistan'da *Cengiz* soyundan bir Moğola tâc giydirilmesinin Türkiye vatandaşlarına olan têsiri Adis-Ababa'dan firâr eden *Negüs'e* âit herhangi bir haber kadardır.

KUBBEALTI AKADEMİK SEMİNERLERİ

I

Kubbealtı Cemiyetinde her sene Aralık ayında başlayıp Mayıs ortasında sona ermek üzere Salı ve Cuma günleri Akademik Seminer ve Konferanslar yapılmakta, kıymetli ilim ve fikir adamlarımızın konuşmaları gençler tarafından büyük bir alâkayla tâkîp edilmektedir.

Bu yılın Ocak ayı programı şöyledir:

2 Ocak Salı	Prof. Dr. Ekrem Kadri Onat Yabancı Dilde Eğitim
5 Ocak Cuma	Prof. Dr. Âmiran Kurtkan Emniyet Şartları Ve Eğitim
9 Ocak Salı	Prof. Dr. Muammer Bilge Asrımız, İlmimiz, Dinimiz
12 Ocak Cuma	Prof. Dr. Sabahaddin Zaim Günümüzün İktisâdî Mes'eleleri
19 Ocak Cuma	Prof. Dr. Âmiran Kurtkan Sosyal Sınıf Farkları Ve Eğitim
23 Ocak Salı	Prof. Dr. Tahsin Banguoğlu Yeni Türkçe Üzerine Münâkaşalı Konferans
26 Ocak Cuma	As. Dr. Yılmaz Önge Türk Mimarlık Sanatında Su
30 Ocak Salı	Prof. Dr. Tahsin Banguoğlu Yeni Türkçe Üzerine Münâkaşalı Konferans

Saat 17.30

Adres: Kubbealtı Cemiyeti, Karamustafa Paşa Medresesi, Çarşıkapı

İSİMSİZ KİT'ALAR

1

Âşinâlar, dün Eyüb Sultan'a kurban adanmış,
Beni kurtarmak ümidiyle senin pençenden.
Adadım ben de bugün kendimi kurban yerine,
Tâ ki Hazret beni kurtarmasın işkencenden.

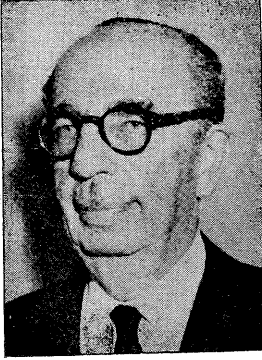
2

Tatlı bir mevsim için sanki yarışmış yıllar;
Kalmamış gölgesi aslaa acı bir hâdisenin...
Mûsikisiyle, şarâbiyle, beyaz aşkıyla,
Böyle bir yaz geçemez bir daha ömründe senin!

3

Bir kuşum ben, ki yanardağ'da kurulmuş yuvası;
Ve cehennemle ikiz bir kaderin sâhibiyim:
Geçiyor ömrüm ateşlerde yanıp sönmekle;
Bir ölür, bir dirilir, özge semender gibiyim.

Fâruk Nâfiz Çamlıbel

ORHAN SEYFİ ORHON'DAN HÂTİRALAR

SAZ ŞÂİRİ

(Şâirin 1920 de bir *mânî katarı*
hâlinde söylediği, hâlis Türkçe
şîirlerinden:)

Bu gece size geldim,
Pencerenize geldim,
Bastığınız toprağa
Kapandım, dize geldim.

Ben ki kırık bir ney'im,
Dinleyiniz, inleyim.
Dökülsün gözyaşlarım
Bir parça serinleyim.

Geceler perde perde,
Sizden uzak illerde.
Gönlüm sizinle gitti,
Ben kaldım orta yerde.

Hicrâna düştü yolum,
Karardı sağım, solum,
Hasretiniz elimden
Tuttu, büküldü kolum.

Aşkınız neler etti,
Ömrümü heder etti.
Ağlamaktan, yüzümde
Gözyaşları yer etti.

Sevişmek bir fasılmış,
Hicrâna muttasılmış.
Size ben anlatayım
Ayrılığı, nasılmış!..

Yasdığım taşım oldu,
Sızlayan başım oldu,
Bana teselli veren
Kendi gözyaşım oldu.

Münir Nûreddin Selçuk, Yusuf Ömürlü ve talebeleri

KUBBEALTI MÛSİKÎ MEKTEBİ

Kubbealtı Cemiyeti tarafından, İstanbul Fetih Cemiyeti binâsında, bir Mûsikî Mektebi kurulmuştur. **Münir Nûreddin Selçuk** başkanlığında bir tâlîm heyeti tarafından idâre edilen **Mûsikî Mektebi**'nin gaayesi "Bizim öz mûsikîmiz,,i kendi tekniği ve estetiği içinde, istîdadlı gençlerimize öğretmektir. Şehrimizin kaabiliyetli ve kıymetli gençlerinden teşekkül eden bir icrâ heyeti bu faâliyetten çok iyi neticeler almış bulunmaktadır.

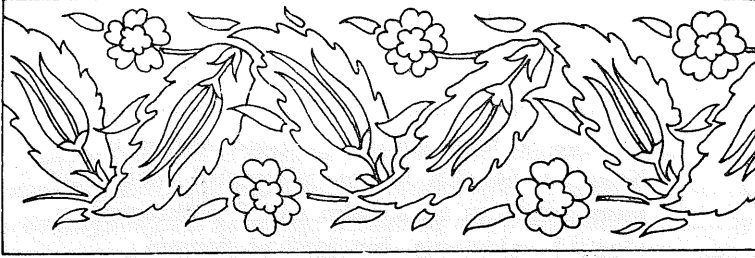
Mûsikî Mektebi, çalışmalarına bu yıl ve önümüzdeki yıllarda aynı ilmî ve millî hassâsiyetle devâm edecektir.

Kubbealtı Mûsikî Mektebi'nin kıymetli öğretmenleri ve öğrettikleri dersler aşağıda belirtilmiştir.

Münir Nureddin Selçuk	:	Ses ve toplu tegannî
Kemal Batanay	:	Usûl ve tanbur
Yusuf Ömürlü	:	Solfej ve nazariyât
Câhit Gözkan	:	Ud
Nermin Pekin	:	Edebiyat

Çalışma günleri :

Salı	:	16 - 19
Perşembe	:	18 - 20
Cumartesi	:	13,30 - 19,30

EDEBİYÂTIMIZDA VATAN SEVGİSİ

ve

FİKRET'İN VATANCILIĞI

Nihad Sâmi Banarlı

II

Vatan Timsâlleri:

İçtimâî ıztırapları, ideolojik çizgileri bir yana bırakırsak, Fikret'in şiirlerinde vatan, çok kere, allégorique ifâdelerle söylenir.

Bu şiirlerde vatan, ya bir genç kız'dır, ya güzel bir kadın... Ya bir anne vatan'dır, ya da eflâke ser çekmiş, iri gövdeli, heybetli bir ağaç, bir çınar'dır.

Bir genç kız olarak vatan, şâirin Ferdâ isimli şiirinde tasvir edilir. Fikret, devrinin gençlerine, bu milletin yarımını emânet ederken onlara der ki :

... senin bu gün
Cennet kadar güzel vatanın var, şu gördüğün
Zümrüt bakışlı, inci şetâretli kızağız
Kimdir, bilir misin? Vatanın... Şimdi saygısız
Bir göz bu nazlı çehreye - Allâh esirgesin, -
Kem bir nazarla baksa tahammül eder misin?
İster misin, şu ak sakalın pâk ü muhteşem
Pîşâni-î vakaarına, bir kirli el demem,
Hattâ yabancı bir el uzansın? Şu makberi,
Râzî olur musun, taş tutsun şu serserî?
Elbet hayır; O makber, o pîşâni-î vakuur
Kudsî birer misâl-i vatandır...

Böylece, etrâfımızda dolaşan bir vatan kızı'nın; ak sakallı bir vatan ihtiyarı'nın, hattâ vatan'da herhangi bir kabrin, kud-sî birer timsâl-i vatan olduğunu söyleyecek kadar, vatan'ı, vatan'da bulunan millî varlıkların bir bütünü hâlinde düşünür; vatan'ı, onu vücûda getiren böyle unsurların bir terkibi hâlinde sever; öyle sevdirmek ister.

Fikret'in bizde en çok Nâmık Kemal'den tevârüs ettiği güzel kadın : vatan ve bilhassa anne vatan anlayışı ise, en kuvvetli olarak, onun Rübâbın Cevâbı manzûmesinde vardır.

Bu şiir, 8 Ocak 1911'de yazılmış ve Servet-i Fünun âile-i fikriyyesine ithâf edilmiştir.

Rübâb-ı Şikeste şâiri, Rübâbın Cevâbı'na önce, nice coşkun şiirler söylemiş bu sazın uzun zamandan beri sükût içinde kalışından şikâyetle başlar ve vatan'da (Meşrûtiyetin îlânına rağmen) ıztırâbın dinmediğine dikkati çeker. ıztırâbın dinmesi şöyle dursun, hakikat şudur ki :

... Belâ, hasâr,
Udvân ü vahşet, âteş-i gılzat, sümûm-ı veyl,
Vicdâna, fikre, hakka te'addî... Bütün bu seyl
Girdâb-ı zehri, sarsar-ı kahriyle çağlıyor!

(Belâ, yıkım, düşmanlık, vahşilik, hoyratlık ateşi; yazık (!) diye haykırışların zehirleri; vicdâna, fikre, hakka saldırı; bütün bu taşkın akışlar, bir zehir girdâbı (hâlinde), kahredici kasırgasıyla çağlıyor!...)

ve şiirin onbeşinci mısramda Fikret, acı hakikati en açık bir ifâdeyle şöyle haykırır :

Bak, ağlıyor v a t a n yine, bak a n n e ağlıyor

Rübâb-ı Şikeste şâirinin; Sis ve Bir Lâhza-i Teahhur haykırıcısının; İstibdad idâresinin yıkılmasıyla yurdda tam bir saâdet başlayacağına inanmış; aldanmış veyâ aldatılmış rûhu için; şimdi söylemek mecbûriyetini duyduğu; en acı söz, bu yedi kelimelik mısram tam ortasına yerleştirilen o ince yine kelimesidir.

Fikret'e göre vatan, şimdi biraz nefes almak zorundadır, bir parça huzûr istemektedir. Ve, bu vatan anne'ye yapılacak en büyük kerem de budur: Bir parçacık huzûr ve nefes...

Fikret, kendi sazına bu sitemleri yağıdırırken, birden, rübâbının bu sitemlere cevap vermek için harekete geçtiği duyulur. Bu cevâbın içinde, Fikret'in

Sen zanneder misin ki benim hep elemlerim!?...

gibi, kendi şahsiyetine çok yakışan, unutulmaz mısraı vardır. Bu mısra, Namık Kemal'in :

Bâis-î şekvâ bizê hüzn-î umûmîdir Kemâl,
Kendi derdî gönlümün billâh gelmez yâdına

beytinden aksetmiş gibi derin mânâlı, yeni ve kuvvetli bir söyleyiştir. Aynı şiirin :

... Vatan,

İfrî-i hırs u gayzın o her keyfi hak sayan,
Her şekl-i iltikaamı halâl addeden, «Sözüm
Kaanun!» diyen tasaltunu altında: «Öksüzüm,
Bedbahtım, işte kimseciğin hayrı yok bana;
Ben bir zavallıyım!..» diye pür-şehka-î bükâ
İnlerken, artık inlememek, hem de en cesûr,
En gür sesimle inlememek bir günâh olur... ⁽¹⁾

1) Kelimeler: İfrî-i hırs u gayz: Hırsın ve kızgınlığın (korkunç) cin'i; Şekl-i iltikaam: Yutma şekli; Addeden: Sayan; Tasaltun: Zorbalık, hükmetmek isteyiş; Pür şehka-i bükâ: Ağlayış ve çığlık dolu.

gibi mısırâlarıdır ki Tevfik Fikret'in, vatan'ı, onu kurtarma rolündekilerin elinde düştüğü felâketler ortasında perişan görünce yeniden fevriyen eden vatanseverliğini gösterir. Nitekim böyle mısırâlar, böyle şiirler söylemiş olmak, Fikret'e büyük düşmanlık yaratmış ve bu vatan şâiri 1915'de öldüğü zaman, devrin ittihad ü Terakkî iktidârı bu vatan şâiri'ne doğru dürüst bir cenâze töreni bile yaptırmamıştır.

İşte bu manzûmededir ki Tevfik Fikret, vatan'ı, öteden beri bütün renkleri ve çekici çizgileriyle hayâline işlenmiş bir güzel kadın'a benzetir. Bu sarı saçlı, mavi gözlü, nazlı kadın, Türkiye Türklüğü'nün kadın güzelliği'ni temsil edebilir bir tip midir? Değil de daha çok avrupai bir güzel midir? Şiir, bize bunun tahliline vakit bırakmadan, bütün Servet-i Fünun devrinin güzel kadın : vatan şiirlerinin en kuvvetlisini söyler :

Ey gözlerinde mâi güneşler gurûb eden,
Altun başında fırtınalardan, didişmeden
Bir tâc-ı nûr olan o güzel saç didik didik,
Nâzan vücûdu bir kucak ot, bir yığın kemik,
Mahzun bir ihtifâl ile mâzî-i şâdının
Gerdûne-î şükûhunu teşyî eden kadın! (1)

1) Fikret'in hayâl ettiği ve güzel bulduğu bu kadın tipi onun yalnız bu şiirine mahsus değildir. Şâir, meselâ, Hayâta Karşı Beşer şiirinde bu sefer hayât'ın remzi olarak tanıttığı güzel kadın'ı da hemen aynı güzellikte tasavvur eder :

Gür saçlarında hep şu bahârın güneşleri,
Şefkatli gözlerinde bütün gök, bütün deniz,
Bir ebr-i gonçe-hize bürünmüş ve muhteriz,
Lâkin her iştiyâka gülün nazlı bir peri

şeklinde tasvir ettiği hayat, görüldüğü gibi, saçları güneş rengine, gözleri mavi, temiz ruhlu ve nazlı bir kadındır.

Tevfik Fikret, bu şiirini, aynı zamanda zengin vir N alliterasyonu ile seslendirmiş, böylelikle vatanın bitmek bilmeyen dertlerine Rübânın Cevâbı'nı dış sesleri bakımından da inletmiştir. Şiirin mısralarında ısrarla yer alan in, en, un, an, en gibi sesler, Rübânın Cevâbı'ndaki duygular ve inleyişlerle tam bir anlaşma hâlinindedir, ve şiirin têsir kudretini sağlayan dil sırlarından biri durumundadır.

Fikret'in düşüncesinde vatan bâzan da hasta bir nine'dir:

... Ve senin
Zahmetin, himmetin ve fazlın için
Koyar elbet vatan, bu hasta nine
Bir sıcak bûse terli nâsiyene!..

Bunlar, Halûk'un Vedâi manzûmesinin son mısralarıdır. Fikret'in eski Türk - Osmanlı devletini ve vatanını bir büyük çınar gibi heybetli ve azametli gösteren şiiri de yine Halûk'un Vedâi'ndadır. Manzûme içinde, bir temsili teşbih ve bir izah bâ'del-ibhâm sanatı ile söylenen bu bölümde Fikret, Sultan Osman'ın rü'yâsındaki veyâ Nâmık Kemâl'in eserlerindeki gibi, heybetli bir vatan tablosu çizmiştir :

Hani bir gün seninle Topkapı'dan
Geliyorduk; yol üstü bir meydan,
Bir çınar gördük: Enli, boylu, vakur
Bir ağaç; hiç eğilmemiş, mağrûr
Koca bir gövde; belki altı asır,
Belki ondan da fazla, dalgın, ağır,
Kaygısız bir ömür sürüp gelmiş;
Öyle serpilmiş, öyle yükselmiş
Ki civârında kubbeler, damlar
- Serteser secdegîr-i istiğfâr -
Onu hasyetle seyreder gibidir.
Duyulan hep onun menâkıbidir,
Görülen hep odur uzaklardan;
Fakat ayyûka ser çeken, uzanan
Bu mehâbetli gövde çırcıplak,
Ne yeşil bir filiz, ne bir yaprak...

Kuruyor; Ah pek yazık! Şu derin
Şerha böğründe belki bir hâin
Baltanın, bir gazaplı yıldırımın
Zehridir... Söyle, ey çınar, bağrın
Hangi odlarla yandı; hangi siyâh
Kurt içinden kemirdi? Hasta, tebâh,
Seni kim şimdi bağlayıp saracak?
Kim şifâlar verip de kurtaracak?

Söyle ey muztarip v a t a n, bildir :
Çektiğin hangi kanlı seyyiedir?...

Tevfik Fikret'in gittikçe sâdeleşen Türkçesinin; mısraların sonuna, kendiliğinden gelip yerleşmiş hissini veren, çok tabii ve rahat kafiyelerinin; nihâyet, Türkçenin, nesirdeki cümle mî-mârîsiyle söylenmiş, düzgün ve tabii nazım cümlelerinin karakteristik bir örneği olan bu manzûme, aynı zamanda gizli bir lirizm içinde, tam bir ses ve mânâ anlaşmasıyla kudretli bir söyleyiştir.

Rübâb-ı Şikeste şâirinin, asabî, taşkın ve isyankâr söyleyişlerden uzak, sâkin ve şuurlu vatan sevgisi'nin, daha birçok tezâhürleri, onun başka şiirlerinde de türlü ifâdeler bulmuştur.

Meselâ, Promete şiirinde, oğlu Halûk'un şahsiyetinde bütün vatan gençliğine seslenirken söylediği :

Birgün şu hastalıklı vatan canlanırsa... Ey
Müstâk-ı feyz ü nûr olan âtî-i milletin
Meçhûl elektirikçisi, aktâr-ı fikretin
Yüklen, getir - ne varsa - biraz meskenet-fiken,
Bir parça rûhu, benliği, idrâki besleyen
Esmâr-ı bünye-hîzini...

mısralarında vatan, böyle bir yumuşaklık içinde hatırlanır.

Sabâh Olursa şiirindeki :

... Ölürsük de biz, yaşar mutlak

Vatan sizinle, şu zindan karanlığından uzak!

mısralarında bile, ümitli ve teşvik edici bir iyimserlik vardır.

Bu müsbet vatancılık, onun daha birçok şiirlerinde ve bu ölçü içinde devâm eder.

FİKRET'İN BUHRANLI VATANCILIĞI

Fakat Fikret'in diğer çok karakteristik bir vatancılığı, onun, vatanı ziyân veyâ kurban ettiklerine inandığı kimselere kızdığı zaman, her şeye hattâ vatan'a hücum eden bir dille söylediği şiirlerde görülür. Böyle şiirlerinde Fikret, yine çok sanat-kâr, fakat çok asabî, taşkın ve hiddetlidir. Aynı şiirler, fikir bakımından da onun daha önce söylediklerini hattâ daha sonra söyleyeceklerini tutmayan, çelişmeli sözlerdir.

Meselâ, Türkiye'de vatan edebiyâtı'na önce Sinâsî tarafından, başı ve sonu kopuk bir fikir hâlinde getirilen :

Milletim nev'-i beşerdir, vatanım rûy-ı zemîn

sözlerine ilk kuvvetli itiraz, Şinâsî'nin talebesi sayılmasına rağmen, Namık Kemâl tarafından yapılmıştır. Kemâl, Vatan makedesinde bu söze şu cümlelerle karşı koymuştur :

«... Hele vatan hududları aradan kalkmak; insanların hepsi bir cins ve bir terbiyede bulunmak; dünyâda yalnız bir lisan kalmak; hulâsa, şâirin :

Milletim nev'-i beşerdir, vatanım rûy-ı zemîn

sözü herkesin şiârı olmak, bu âlemin bir başka âlem olmasına ihtiyâc gösterir. İnsan için saâdet ümîdini ittihâd-ı umûmî zamânına hasr etmekle öteki dünyâyâ hasr etmek arasında fark görülemez. (O kadar ki) İttihâd-ı insâniyyet nâmına fikr-i vatan'ı ilgaaya kıyâm etmek, âhirette rahat etmek ümîdiyle kendini öldürmek kabîlindendir.» (İbret Gazetesi, 10 Mart-1872.)

Fakat vatancılıkta üstâdı Namık Kemâl'in böyle söylemesine ve her millete bir vatan fikrinde ısrâr etmesine rağmen Tevfik Fikret, bilinmez nasıl bir rûh ve düşünce dalgınlığı içinde, kendisinin de esas fikri olan böyle bir vatancılığa aykırı mısralar söyleyebilir. Bu mısralar, önce bizzat Fikret'in, vatan-

cılıkta büyük hassâsiyet gösterdiği zamanlardaki kendi şiirine aykırıdır. Çünkü Tevfik Fikret, meselâ 25 Haziran 1908'de söylediği Millet Şarkısı manzûmesinde :

Çiğnendi, yeter, varlığımız cehl ile kahre,
Doğrandı mübârek vatanın bağırı sebebsiz,
Birlikte bugün bulmalıyız derdine çâre,
Can kardeşi, kan kardeşi, şan kardeşiyiz biz.

diyecek kadar, mübârek bir vatan fikrine ve bu vatan üzerinde yaşayan şan kardeşi, hattâ kan kardeşi bir milletin varlığına inanmıştır. Yâhut Vatan Şarkısı manzûmesinde :

Toprağın cevher, suyun kevser, bahârın bî-hazan,
İşte dünya: Bir eşin, bir benzerin yokdur, inan!
Müşfik evlâdın bulur koynunda her gün, her zaman
Başka şefkat, başka nîmet, başka kuvvet, başka can,
Can da sen, şan da sen, hepsi sensin yaşı,
Ey vatan, ey mübârek vatan, bin yaşı!

diyecek kadar, kendi mübârek vatan'ının, dünyâda eşi olmadığına bizzat vatanı da inandırmak isteyen mıs râlar söylemiştir. Bu böyle olduğu halde, aynı şâir, 1911'de, kendi el yazısıyla neşrettiği Halûk'un Defteri kitabında hem de Halûk'un Âmen-tü'sü adını verdiği bir şiirde bizzat kendi vatan şiirlerinin de zıddı bir söyleyişle :

Toprak vatanım, nev'-i beşer milletim... İnsan
İnsan olur ancak bunu iz'anla, inandım.

diyerek, bizde önce Şinâsî tarafından mıs râlaştırılan bu âvâre fikre saplanmıştı. Bu mıs râlarda söylenen «İnsan'ın böyle bir vatan ve böyle bir millet anlayışına varınca insan olacağı fikri» ile, aynı şiir kitabındaki :

... Vatan gayûr

İnsanların omuzları üstünde yükselir.

Gençler bütün ümîd-i vatan şimdi sizdedir:

Her şey sizin, vatan da sizin, her şeref sizin...

hitâbesini dahî birleştirmek kolay değildir. Halûk'un Âmentü-sü'ndeki mıs râları :

Seytan da biziz, cin de, ne şeytan, ne melek var,
Dünyâ dönecek cennete insan'la, inandım.

sözleriyle de bütünleyen Fikret'in bu söyleyişlerini, onun, vatan ve millet mevzûunda en hayâlî ölçülere vararak humaniste duygu ve düşüncelere ulaşmış, iyi ruhlu şâirliğinin bir ifâdesi diye karşılayanlar olmuştur. Fakat aynı fikirleri, yabancı ihtirasların, Türk vatanını parçalayıp bölüşmeğe çalıştıkları bir devirde, Türk çocuklarına hem de bir âmentü hâlinde vermeğe kalkmanın, o devir için aşırı derecede sâfiyâne bir hareket olduğunu düşünenler, daha haklı durumdadırlar.

Tevfik Fikret'in, Sultan Abdülhamid idâresine şiddetle kızdığı ve hıncını alamayınca, bu sefer, vatan'a, vatanın en azîz bir parçası olan İstanbul'a lânet yağdırarak yazdığı Sis şiiri ise, büsbütün dikkate değer bir ruh hâlini gösterir: Servet-i Fünun mecmûası hükûmet tarafından kapatılmadan önce, Fikret, arkadaşlarına kırılarak mecmûayı bırakmıştı. Fakat Servet-i Fünun, hükûmet tarafından kapatılınca büsbütün çâresiz ve ümitsiz kalan şâir, çekilen bütün acıların ve karşılaşılan bütün güçlüklerin tek suçlusu İstanbul şehri imiş gibi, fevrî bir hisse kapıldı; bu şehri lânetleyen bir rûh sarsıntısı içinde kaldı. Bu buhranla zehirli, şöyle mıs râlar söyledi :

Sarmış yine âfâkımı bir dûd-ı muannid,
Bir zulmet-i beyzâ ki peyâpey mütezâyid.

Lâkin sana lâyık bu derin sût-re-i muzlim,
Lâyık bu tesettür sana ey sahn-ı mezâlim!

Ey Marmara'nın mâi derâğuşu içinde
Ölmüş gibi dalgın uyuyan tûde-i zinde,
Ey köhne Bizans, ey koca fertût-ı müsahhir,

Ey bin kocadan arta kalan bîve-i bâkir;
Hâriçten, uzaktan açılan gözlere süzgün
Çeşmân-ı kebûdunla ne mûnis görünürsün!
Mûnis fakat en kirli kadınlar gibi mûnis;
Üstünde coşan giryelerin hepsine bî-his
Hep levs-i riyâ dalgalanır zerrelerinde,
Bir zerre-i safvet bulamazsın içerisinde.
Milyonla barındırdığın ecsâd arasından
Kaç nâsiye vardır çıkacak pâk ü dırâhşan?!.
Örtün, evet, ey hâile... Örtün evet ey şehir;
Örtün ve müebbed uyu ey fâcîre-î dehr!..

Bu mısraların mânâsı şudur: «Ufuklarını yine inatçı bir duman sarmış, bir beyaz karanlık ki gittikçe artıyor.» «Lâkin ey zulümler sahnesi İstanbul, bu derin, karanlık örtü ve bu örtünüş sana lâyıktır.» «Ey Marmara'nın mâvi kucaklayışı içinde, ölmüş gibi dalgın uyuyan canlı yığın! Ey köhne Bizans! Ey koca büyüleyici bunak! Ey bin kocadan arta kalan el değmemiş dul! Dışardan, uzaktan açılan gözlere, süzgün, mâvi gözlerinle ne mûnis görünürsün! Mûnis, fakat en kirli kadınlar gibi mûnis; üstünde coşan ağlayışların hepsine karşı hissiz kalarak.» «Senin zerrelerinde hep riyâ pislikleri dalgalanır ve içerisinde temizliğin zerresi bile yoktur.» «Milyonla barındırdığın cesedler içinde, temiz ve aydınlık çıkacak kaç alın vardır?» «Evet, ey fâcia! Örtün!.. Evet ey şehir, örtün!.. (ve) ey arzın uygunsuz kadını! Örtün ve ebediyyen uyu!»

Üzerinde yaşayanların suçlarına kızarak, İstanbul gibi, beşyüz sene, taşıyle, toprağıyle Türk olmuş bir vatani hâlâ Bizans olarak görmek; onu en kirli kadınlara benzetmek; İstanbul'u bin kocadan arta kalmış bir uygunsuz kadın diye vasıflandırmak, ve en mühimmi ona, sislerle örtünüp ebediyyen göze görünmemesini dileyen bir bedduâ'da bulunmak, bir vatan evlâdının hele bir vatan şâiri'nin kendi vatanına revâ göreceği sitemlerden değildir.

Üzerindeki insanlara, bu arada kendi hükûmetinin, ister istemez, sıkı bir idâre tatbîk etmek zorunda kalmasına kızıp

İstanbul gibi, uğrunda asırlarca ölmüş, bağrında nice azîz atalar gömülmüş bir şehire pisliklerin en şiddetlisini, lânetlerin en zehirliisini yağdırmak, Fikret'in nasıl ve nereden aklına gelmiştir? Bir vatan şâiri, en güzel, en mukaddes bir vatan parçasına nasıl, bu kadar zâlimce kıyabilmiştir?

Bunlar, ancak Fikret devrinin fikrî-içtimâî şaşkınlıklarıyla ve bizzat Fikret'in içinde bulunduğu ruh buhranlarıyla izâh edilebilir hâdiselerdir.

Gerçi kaybedilen bir harpten sonra, nice harb ölülerinin gömüldüğü savaş topraklarında yabancılara bile, eskisi gibi, beyaz renkte açan vatan çiçekleri karşısında şaşırان Sully Prudhomme'un: «Toprak bu kadar kan emmişken zambak nasıl beyaz açıyor ve papatyalar, hâlâ ne için beyazdırılar?» demesi gibi, çok ince sitemler, Batı'nın vatan şiirlerinde de vardır. Prudhomme, bunun sebebini, çiçeklerin hâfızaları olmamasıyla halleder, ve: «Ey Fransa'nın bir parça da akrabamız olan çiçekleri! Ölülerimize ağlamahydınız!» demekten kendisini alamaz. ¹

Fakat bu ve bunun gibi ince sitemler, Tevfik Fikret'in vatan'a lânet ifâde eden bu çok sert şiiriyle mukayese edilemez: Fikret, İstanbul'u bütün ömrünce yazdığı şiirlerin en kuvvetlilerinden biriyle lânetlemiştir. Bunun içindir ki Sîs'in söylenişinden yıllarca sonra, İstanbul'u, bütün Türk târihinin, Türk medeniyetinin ve Türk vatanlarının rûhu ve muhassalası bilen Yahya Kemâl, bu şiirin ruhlarda uyandırdığı burukluğu tâmir için, ikinci bir şiir söylemekten kendini alamamıştır: Siste Söyleniş.

Siste Söyleniş şiiri de İstanbul'un, bilhassa İstanbul Boğazı'nın yine sislerle örtüldüğü bir zamanda söylenir. Şâir,

Benzetmek olmasın sana dünyâda bir yeri,
Eylül sonunda böyledir, İsviçre gölleri.

gibi, yeryüzünde İstanbul'a benzer hiç bir güzellik görmek istemeyen bir İstanbul sevgisi içinde iken :

1) Sully Prudhomme, Fleurs de Sang (Kan Çiçekleri).

Bir devri lânetiyle boğan şâirin «Sis»i,
Vicdan ve rûh elemlerinin en zehirlişi

aklına gelir; hülyâsına bir ezâ gibi aks eden şu sözleri hatırlar:

Örtün, müebbeden uyu ey şehri!..

Yahya Kemâl'e göre bu bir bedduâ'dır. Kendisi ise İstanbul'un müebbeden örtülü kalması şöyle dursun, bir sis boyunca bile görünmemesine râzı olamaz ve:

Hâyır, bu hâl uzun süremez, sen yakındasın.
Hâlâ dağılmayan bu sisin arkasındasın,
Sıyrıl, beyaz karanlık içinden, parıl parıl,
Berraklığında bilme nedir hafta, ay ve yıl.
Hüznün, ferahlığın bizim olsun kışın yazın,
Hiç bir zaman kader bizi senden ayırmasın.

demek ihtiyâcını duyar. Böylelikle Sis'i, Fikret'in Rücû'unun da kurtaramadığı bir aydınlığa ulaştırır.

Çünkü, Yahya Kemâl'in İstanbul'a bakışı, Fikret'in bilgisinden ve görüşünden çok başka esaslara dayanıyordu. O, İstanbul'u, bir târih boyunca bütün Türk milleti ve Türk kaabiliyeti tarafından işlenmiş ve hârikulâde millî çizgileriyle Bizans'ı tamâmıyle unutturmuş bir şehir biliyordu. Bundan başka, İstanbul'u «İstanbul tehlikede iken Muş'dan, Siird'den, Maraş'dan, hâsılı vatanın her yanından gelmiş olan erler, ömürlerinde görmedikleri ve belki de göremeyecekleri bir İstanbul için döğüşmeğe gelmişlerdi. Çünkü İstanbul, vatanın mücesssem bir parçasıdır.» düşüncesiyle seviyordu.

Tevfik Fikret'in ise onca millîleşmelerden sonra, İstanbul'u hâlâ Bizans gibi görmesi ısrarlıydı. O, Halûk'un Vedâî şiirinde de vatandan ayrılıp Garp dünyâsının «cidd ü himmet, vakar ve

hürriyet dolu peyguule-i temeddününe» atılan Halûk'a, bu şiiri-
nin sonunda da aynen şöyle sesleniyordu:

Ey Bizans'ın çürük, sukuut-âlûd
Kollarından, pür-iştîyâk-ı suûd
Sıyrılan yolcu! Bakma arkana hiç,
Seni bir lâhza etmesin tehyîc
Onun ahlâkı solduran nazarı. (1)

Fikret, bu şiirleriyle devrinin Türkiye'sini şiddetle küçümser
görünür. Onun böyle söyleyişleri, Osmanlı İmparatorluğu'nu
tam bir ihtilâle sürüklemek için, Sultan Abdülhamid'e bomba
atan Ermeni anarşisti'ni alkışlamasına da benzer. Bu münâse-
betle yazdığı Bir Lâhza-i Teahhur şiirinde, bir Türk Hükümdâ-
rını öldürmek isteyen bir Ermeni'ye:

Ey şanlı avcı! Dâminı beyhûde kurmadın,
Attın fakat yazık ki yazıklar ki vuramadın!

deyişindeki akıl almaz sözleri hatırlatır.

Büyük bir vatan şâiri'nin, vatanın içten ve dıştan tartak-
landığı en buhranlı bir zamanda bütün bu hâdiselerin içyüzünü
araştırmaya bile lüzum görmeden, birkaç belirli fikre saplanıp
yalnız muhâlefet duyguları ile hırçın, asabî ve hiddetli oluşu,
zamanla yadırğanması çok mümkün bir manzardır.

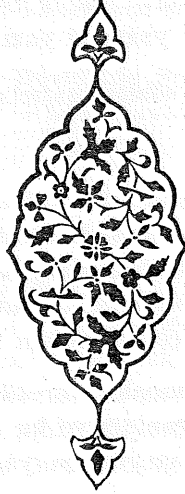
Onun bu hallerini ancak, Fikret'in yaşadığı devirdeki türlü
sosyal ve kültürel buhranları ve bu buhranlar içinde Fikret'in
duygu, düşünce, kültür ve rûh dünyâsını bilenler anlayabilir.

Anlaşılr ki Fikret'in bütün bu ızdırapları, bir ömür boyu
değer verdiği faziletleri ısrarla çiğnenir görmekten ve bu yüz-
den de hâdiselerin öbür taraflarını iyi görememekten doğan,
marazî bir kıvranıştır.

1) Kelimeler : Sukuut-âlûd : Aşağılığa bulaşmış; Pür-iştîyâk-ı suûd : Yük-
selme hasretiyle dolu; Tehyîc : Heyecanlandırma.

Fikret, dıştan sağlam ve kudretli görünmesine rağmen, içten muhterip bir insandır. Haksızlıklara, zulümlere, hasedlere, soysuz hareketlere tahammülü yoktur. Bir taraftan, çok mağrur ve alıngan, öte yandan için için kahrırlı ve muhteriptir. Vatanı gibi sevdiği her fazilete aykırı her hareketi, söz sanatının unutulmaz darbeleriyle cezâlandırmak; vatana, millete karşı yapılan fenalıkları sanatının o müthiş silâhıyla te'dibe çalışmak, bunları yaparken de bâzan dünyâyı göremez hâle gelmek, onun vasıfları ve davranışları arasındadır.

Bütün bunlar, onun yine vatanını, ve halkı sevmesinden fakat nev'i şahsına mahsus bir vatancılık ve öyle bir halkçılığa sevmesindendir.

Bibliyografya Ta'bîrinin Edebiyâtımızda İlkönce Kullanılışı

Bu ilim kolunun mâhiyetini
anlatan ilk yazı hakkında

Fevziye Abdullah Tansel

Ankara'da Turhan Kitabevi'nin çıkarmakta olduğu *Bibliyografya — Kitap Haberleri Bülteni* adlı dergide, Milli Kütüphâne'nin kıymetli müdürü Dr. Müjgan Cunbur'un *Ahmed Midhat Efendi ve Bibliyografya* başlıklı yazısı yer almaktadır.¹ Dr. Müjgân Cunbur, yazısının başında şu cümleleri kaydetmiş bulunuyor: "Tanzimat yazarlarından Ahmed Midhat Efendi (1844-1912) özellikle gazeteciliği ve romanlarıyla tanınmıştır. Birçok konuları memleketimizde ilk def'a yazanlardan ve tanıtanlardandır. Bu değerli insan, *Bibliyografya* terimini de bu yazısıyla ilk def'a ilim dünyamıza getirmiştir. Yazının o günlerde çok ilgi çektiği, birkaç gazetede yayınlanmasından anlaşılmaktadır. Aşağıdaki metin 14 Safer 1312 (4 Ağustos 1310/1894) tarih ve 25 sayılı *Ma'lûmat*'ın 197-198. sayfalarından alınmıştır. Yazı batı anlamında *Bibliyografya*'yı konu olarak işlemesi bakımından önemlidir." Bu cümlelerden sonra, Ahmed Midhat'ın *Bibliyografya* adlı makalesinin tam metni, *Ma'lûmât* mecmûasından nakledilmek sûretiyle verilmiştir; yazının başına bu mecmûa tarafından eklenen kısımda, bunun daha önce *Tercümân-ı Hakikat*, buradan alınarak *İkdâm* gazetelerinde basıldığı, ehemmiyetinden dolayı bu mecmûanın sütunlarında da yer verildiği bildirilmektedir.

¹ C. 1., sayı 3, Mayıs, 1972, s. 129 v.d. Makale metninin sonuna, anlaşılamayacağı düşünülen bazı lugatlar ve karşılıkları, Dr. M. Cunbur tarafından eklenmiştir.

Dr. Müjgân Cunbur'un belirttiği gibi, Ahmed Mithat'ın *Bibliyografya* adlı yazısı, *Tercümân-ı Hakikat*'ten sonra *İkdam* ve *Ma'lûmât*'ta da basıldığına göre, çevresinde çok alâka uyandırmıştır. Bununla da kalmamış, te'siri daha sonraki yıllarda da sürüp gitmiştir: Makalenin basımından bir yıl kadar sonra *İkdam*'da, tercüme ve te'lif bibliyografya yazıları basılmağa başlanılmıştır. Bunlardan biri, gazetenin 313'üncü sayısındaki, Barbier de Meynard'ın *Jurnal Asiatique*'de yayımlanan, *Mefâtihi'l-Ulûm*'un Felemenk kütüphânesindeki yazma nüshasının basımını tanıtan bibliyografya yazısının Türkçe'ye tercümesidir. İlmî Bibliyografya dâima âit ve X. asır âlimlerinden İbn Mansûrû's-Sâmânî'nin² veziri Muhammed B. Ahmed B. Yûsufü'l-Kâtibü'l-Harezmi'nin bu mühim eseri hakkındaki bibliyografya yazısının Türkçe'ye çevrilmesi dolayısıyla ve Barbier de Meynard'ın aracılığıyla bu kitap *İkdam* gazetesine gönderilmiştir. Eser hakkındaki te'lif ve *Bibliyografya* adlı tanıtma Necib Âsım tarafından yazılmışsa da imzâsız olarak, 11 Temmuz, 1311 (24 Temmuz, 1895) târihli *İkdam*'da çıkmıştır.³ Bu gibi yazıların basımı Ahmed Midhat'ı pek sevindirmiştir. Bu sebeple *İkdam*'ın baş-muharriri ve müdürü Ahmed Cevdet'e gönderdiği, gazetenin 15 Temmuz, 1311 (27 Temmuz, 1895) târihli sayısında basılan mektubuna, "Bu günkü *İkdam*'da *Mefâtihi'l-Ulûm* hakkındaki

² Ölümü: H. 387 (997); bk., Kâtib Çelebi, *Keşfü'z-Zunûn*, c. II., İst., Millî Eğitim Basımevi, 1972, s. 1756.

³ Necib Âsım'ın bu te'lif bibliyografya makalesinden daha önce, 1860-64 yılları arasında Şinâsî tarafından, kitapları tanıtan yazılar neşredilmiştir; bunlardan ilki, Amasyalı Hoca Abdülkerim Efendi'nin *Mizânü'l-Adl fi'l-Mantık ve Hâşiye'si* hakkındadır (*Tercemân-ı Ahvâl*, nu. 2, 13 Rebi' 11., 1277/29 Ekim, 1860). Yusuf Kâmil Paşa'nın *Telemak Tercemesi*'nin, Şerif Efendi'nin *İlm-i Ahvâl-i Mâliye* adlı eserinin, *Fatin Tezkiresi*'nin, *Ceride-i Askeriye* mecmûasının basımı dolayısıyla yazdığı bibliyografiler için sırasıyla bk., *Tavşir-i Efkâr*, nu. 68, 2 Ramazan, 1279/21 Şubat, 1863; nu. 114, 14 Safer, 1280/31 Temmuz, 1863; nu. 135, 21 Rebi' 11., 1280/11 Ekim, 1863; nu. 164, 11 Şa'ban, 1280/21 Ocak, 1864. Bugünkü bilgimize göre bibliyografi metodlarına pek de uygun olmayan bu beş makaleye dâir daha çok bilgi edinmek ve yeni harflere çevrilmiş metinlerini içine alan *Şinâsî - Makaleler* adlı kitabımıza bakılabilir (Ankara, Doğuş LTD., 1960, s. 11, 50, 59, 65, 79).

makale-i bibliyografyayı kemâl-i ehemmiyetle okudum; evvelâ bu makalenin mevzû'u olan bibliyografya usûlüne tamâmıyle muvâfık yazılmasından dolayı yazanı tebrik ederim" cümleleriyle başlayan Ahmed Midhat, Ahmed Cevdet'i, memleketimizde de, Bibliyografya dalına giren bu gibi mühim eserlerin, bilhassa Taşköprü-zâde Ahmed Efendi'nin *Mevzû'âtü'l-Ulûm*'unun basılmasına teşvik etmiştir. Bundan sonra, yine *İkdam*'da, bu kitabın basılabilmesi için nasıl bir yol tutulacağı, maddî bakımdan ne gibi cârelere başvurulabileceği hakkındaki fikirleri içine alan karşılıklı mektupları neşredilmiş ve bu teşvikler sonunda *Mevzû'âtü'l-Ulûm*'un yayını başarılmıştır. ⁴

Bibliyografya ilim dalının ehemmiyeti ve faydalarına, bu yoldaki yazma eserlerin basımının lâzım geldiğine dâir, yazıların neşredildiği tam o günlerde, *Ma'lûmât* mecmuası sayfalarında, *Mütercimîn*'e başlıklı, çok kısa bir yazı gözümüze ilişmektedir. Bunda, *Bibliyografya*'nın Türkçe karşılığının bulunması, bu yoldaki düşünceleri içine alan yazıların mecmûaya gönderilmesi isteniliyordu. ⁵ Bu isteği yerine getirenler arasında, devrinin üstadı R. Mahmud Ekrem de vardır. R. Ekrem, lugatlara, ansiklopedilere başvurarak *Bibliyografya* kelimesinin karşılığını araştırmıştır. *Kitaplar hakkında ma'lûmât, kitaplar hakkında ma'lûmât tahriri, ilm-i ahvâl-i kütüb, ilm-i ta'rifü'l-kütüb, mevzû'âtü'l-Ulûm, fenn-i tedkik-i mevzû'ât* kullanılması mümkün ise de, Ahmed Midhat'ın bir yıl önce basılan makalesindeki fikrine uyularak, bu kelimeyi olduğu gibi almağı, *Bibliyografya* şeklinde kullanılmasını en uygun yol bulduğunu yazmıştır. ⁶

Bibliyografya ilim dalının 1894-98 yılları arasında bu

⁴ *Mevzû'âtü'l-Ulûm*, Taşköprü-zâde Ahmed, Türkçe'ye çeviren: Oğlu Kemâleddin Mehmed, Tâbi'i Ahmed Cevdet, c. 1., İst., *İkdam* Matbaası, 1313. Necib Âsım'ın, sözünü ettiğimiz te'lif bibliyografya yazısına, Ahmed Midhat ile Ahmed Cevdet'in karşılıklı mektuplarına, *İkdam*'dan nakledilerek, bu eserin başında yer verilmiştir.

⁵ *Ma'lûmât* mec., nu. 12, 12 Eylül, 1895, s. 4.

⁶ *Aynı mec.*, nu. 16, 10 Ekim, 1895, s. 338. Bu yazının başlığı *Varaka-i Mahsûsa Bibliyografya*'dır.

kadar çok alâka toplamasında, Ahmed Midhat'ın *Bibliyografya* başlıklı yazısının,⁷ bu yoldaki çalışmaları destekleyişinin mühim te'siri olduğu inkâr götürmez bir gerçektir. Ahmed Midhat, oldukça ihtiyatlı ifâde kullanarak, “Şimdiye kadar bu yolda hiçbir makale yazılmamıştır. Belki yazılmış ise bile, bizim müsâdif-i nazar-ı mütâleamız olmamıştır. Hattâ zannedebiliriz ki, Fransızca'sını öğrenmemiş olan Osmanlılar içinde beyne'l-ulûm böyle bir ilmin de mevcûdiyetinden haberdâr olanlar bile mevcut değildir” diyor. Acabâ, edebiyatımızda, bibliyografya ilmini tanıtan makale ilkönce Ahmed Midhat tarafından mı yazılmıştır? Ciddî araştırmalara ihtiyaç gösteren bu mese'le hakkında, biz, şimdilik kesin hükme varma imkânı bulamıyoruz. Bu ilimden haberli olup olmadığımız mes'elesine gelince, Şark ilim dünyâsında bu bilgi dalı asırlarca öncesindenberi vardır; bu, bizim çalıştığımız sâhanın dışında kalmakla berâber, hiç değilse, *Mefâtihü'l-Ulûm*'u gözönüne alarak, İslâm ilim dünyâsında en azından M. X.'uncu asırda bu ilim koluna giren, Avrupalılar'ın dikkatini çekip neşrettikleri bu yolda yazılmış eserler bulunduğunu da mı söyleyemeyiz? Acabâ, X. asırda, veyâ daha önce, Batı ilim dünyâsında bu sâhada yazılmış eserler var mıdır ve bu hususta araştırmalar yapılmış mıdır? Bütün bunların araştırılması, şüphesiz, en çok, İlim Târihi üzerinde çalışanların sâhasına girer. Bizim söyleyebileceğimiz, nihâyet, bu ilim kolunun Şark ilim dünyâsında on asır öncesindenberi bilindiğidir. Bunu Ahmed Midhat Efendi de çok iyi bilir; “Hattâ zannedebiliriz ki Fransızcası'nı öğrenmiş olan Osmanlılar içinde beyne'l-ulûm böyle bir ilmin de mevcûdiyetinden haberdâr olanlar bile mevcut değildir” hükmünü vermesi, onun da, çağdaşlarının çoğu gibi, kendisini Garp medeniyeti hayranlığından sıyıramamasından ileri gelse gerek-

⁷ Ahmed Midhat'ten epeyi sonra Bursalı Tâhir'in *İlm-i Ahvâl-i Kütüb* adlı makalesi *Hüdâvendigâr* gazetesinden nakledilerek yeni harflerle basılmıştır (Osman Ergin, *Muallim M. Cevdet'in Hayatı, Eserleri ve Kütüphanesi*, İst., Bozkurt Basımevi, 1937, s. 392-99). Aynı eserde, Tâhir Bey'inki gibi mühim, M. Cevdet'in de *Bibliyografya* başlıklı araştırması basılmıştır (S. 399 v.d.).

tir. Yeni olan ilmin kendisi değil, bu ilim kolu için Garp dillerinde kullanılan ta'birdir. Acabâ, *Bibliyografya* ta'biri, memleketimizde, ilk önce kim tarafından kullanılmıştır? Dostumuz Dr. Müjgân Cunbur'un kaydettiğine göre, Ahmed Midhat, "bu değerli insan, *Bibliyografya* terimini de, bu yazısıyla ilk def'a ilim dünyamıza getirmiştir"; fakat bizim, Dr. Müjgân Cunbur'un bu fikrine katılmamıza, elimizdeki vesikalar imkân vermemektedir; çünkü bu ta'bir, Ahmed Midhat'ın yazısının basımından üç yıl kadar önce kullanılmış bulunuyordu:

Serkiz Orpilyan ile Seyyid Abdül-zâde Mehmed Tâhir'in hazırladıkları ve ilmin *Bibliyografya* dalına giren *Mahzenü'l-Ulûm* adlı eserin⁸ başında, sırasıyla, Ahmed Cevdet Paşa'nın, Gelenbevi-zâde Hayrullah, İbrâhim Râşid B. Nu'man, Said Hamid Vehbî, Muallim Nâci, Kâtib-zâde Mustafa Rif'at ve Sâlih Sabrî'nin takrizleri vardır. Ahmed Cevdet Paşa, önceleri bu sâhada *Mevzû'âtü'l-Ulûm*, *Keşfü'z-Zunûn* gibi, "*esâmî-i ulûm ve fûnûn*" meydana getirilmişse de, sonraları bu yolun terkedilmiş olduğunu yazıyor. Sudûr-i İzâm'dan Gelenbevi-zâde'nin ileri sürdüğü fikir de, Cevdet Paşa'ninkine benzemektedir; "*İlm-i kütüb*"ün ehemmiyetini cümleden evvel takdir eden ulamâ-yı islâmiye cânibinden vaktiyle o yolda bâzı âsâr-ı mu'tebere ta'lif ve tedvin buyurulmuş ise de, ânların sûret-i tertibâtındaki nef' ve fayda, dâire-i husûsiyette,, kalmıştır. Şûrâ-yı Devlet Bidâyet Mahkemesi Reisi Said Bey de, eskilerin bu yolda eserleri bulunuyorsa da, zamânımızda unutulmuş olduğunu kaydediyor. Cevdet Paşa'nın, bu ilim dalının adını *Esâmî-i Ulûm ve Fûnûn*, Gelenbevi-zâde'nin *İlm-i Kütüb* (Kitaplar Bilgisi) adıyla ifâde ettikleri görülüyor. *Ceride-i Bahriye* baş-muharriri Hamid Vehbî ise, Kâtib Çelebi'nin bu sâhadaki *Keşfü'z-Zunûn* adlı eserini hatırlattıktan sonra, "*Fûnûn-ı hâzıra-i Garbiye meyanında Bibliyografi*" denilen, husûsî bir ehemmiyet kazanan bu derin ilmin günden güne yükselip genişlediğine ve bunun o yoldaki noksanımızı kavrayan ve gerçeği görebilenler için

⁸ C. 1., İst., Şirket-i Mürettibiye Matbaası, 1308.

bir gıpta duygusu yarattığına dokunmuş, böylece, esere tak-
riz yapan diğerlerinden farklı olarak Ahmed Midhat'dan üç
yıl kadar önce, *Bibliyografi* ta'birini kullanmıştır. Yine *Mah-
zenü'l-Ulûm*'un, herhâlde müellifleri Serkiz Orpilyan ve
Seyyid Abdül-zâde Mehmed Tâhir tarafından yazılan *Mu-
kaddime*'sinde de *Bibliyografi* ta'birini geçmektedir. Bu ilim
kolunun mâhiyeti, ehemmiyeti ve faydaları anlatılan *Mu-
kaddime*'de, "Kütüb-i müellefeye kesb-i vukûf etmek husûsu
bir müddettenberi Avrupa'da gayet mühim ve mu'tenâ-bih
bir ilim sırasına geçerek, *Bibliyografi* nâmıyla bir mevki'i
mahsus ihrâz eylemiş ve bu ilmin ehemmiyeti pek ziyâde
takdir olunmağa başlayıp bu bâbta birçok kitaplar tab' ve
neşrolunmakta bulunulmuştur" deniliyor. Bütün bunlar, *Bib-
liyografi* ta'birinin, Ahmed Midhat'dan üç yıl kadar önce
kullanıldığını kesinlikle göstermektedir. Bu fikri yürütür-
ken, "üç yıl kadar önce" hükmüne varırken, *Mahzenü'l-Ulûm*'-
un birinci cildinin sonundaki, bu birinci cildin tamamlandı-
ğı zamânı bildiren 5 Eylül, sene 1307 — 12 Rebi'ü'l-Evvel,
sene 1309 (17 Eylül — 16 Ekim, 1891) târihine dayandığımızı
da söyleyelim. Ancak, bu gibi mes'elelerde kesin hükümlere
varmanın bizi hemen dâimâ yanlış yola götürceğini, ihtiyatı
elden bırakmamanın lâzım geldiğini de unutmamalıyız. İle-
ride, edebiyatımızda *Bibliyografya* ta'birinin 1891'den önce
de kullanıldığını isbatlayacak vesikaların bulunabileceğini
ummaktayız.

HATİP ÖMER NACİ, TEVFİK FİKRET VE ATATÜRK

Dr. Fethi Tevetoğlu

II. Meşrûtiyet çağının ünlü hatîbi Ömer Nâci, çok kısa süren hayâtı büyük mâcerâlar ve çetin mücâdelelerle dolu bir hürriyet mücâhididir. Çocukluk çağından i'tibâren arkadaşları üzerinde büyük te'sirler yaratan bu san'atkâr ruhlı ideal ve mücâdele adamı, çok genç yaşta şiir yazmağa başlamış ve kısa zamanda büyük ün kazanarak kendisini çevresine değerli bir his ve melâl şâiri olarak kabul ettirmiştir. Anne ve babasız bir yetim bebek olarak kendisini evlâd edinen Defterdar Cemâl Bey, Bağdad'da vazife görürken Ömer Nâci'ye husûsî öğretmenlerden Arabca, Farsca ve Fransızca dersleri aldırılmışdır.

Asker ocağından silâh ve ittihad ve Terakki'den ideal ve mücâdele arkadaşı olan eski Kars Milletvekillerinden Hüsrev Sâmi Kızıltan, onun Atatürk'le ilişkisi hakkındaki yazısında şu dikkate değer bilgiyi vermektedir : (1)

«Ömer Nâci diyebilirim ki, Mustafa Kemâl'deki gizli kudret ve dehâyı ilk keşfeden bir yâr-ı vefâkârı idi. Yüksek bir halk hatîbi olan Ömer Nâci, Mustafa Kemâl'den sonra Ordu ve memleket içinde pek çok sevilen bir zatdı.»

Ömer Nâci'yi çok seven ve benden (Müftüoğlu Ahmed Hikmet Bey) için yazdığım kitab gibi, O'nun hakkında da bir mo-

1) Belleten, Temmuz - Ekim 1937, sayı 3 - 4, ss. 619 - 625.

nografi vücûda getirmemi isteyen büyük Türk şâiri Yahyâ Kemâl Beyatlı'nın bana lûtfettikleri belgeler arasında, Atatürk tarafından kendisine nakledilmiş şu bilgi ve iki kıt'a da bulunmaktadır : (2)

«Manastır Askerî Mektebi'nde iken söylemiş olduğu şu satırları merhum ve mağfur Atatürk nakletmişti :

Bilir misin geziyordum melûl ben bir gün
Demişdin olma mükedder seninle ben yaşarım
Meğer hayâl imiş onlar o günler âh bütün
Bugünkü hâlime bakar da ben yaşarım.

Bursa Askerî Mektebi'nde hürriyetperver efkârı üzerine hapse konmuş ve orada intihara teşebbüs etmiş ve hücreye şu yazıyı yazmışdır :

Zillet ile ben yaşamam
Çünkü nâmus gerekdir merde
Uçacak rûh-i nizârım diyerek
Gösterin mehşer-i kübrâ nerde...

Ömer Nâci'yi, Meşrûtiyet İnkılâbı'ndan bir yıl önce Paris'de tanımış ve çok sevmiş üstad Yahyâ Kemâl, O'nun için şöyle demektedir : (3)

«Çok câzibeli bir insandı. Sıcak bir dost, rind bir arkadaş-
dı. Kafasında şiir, felsefe, târih, fen karmakarışık, çok hoş ve
biraz gülünç bir nâtika-pervazdı. Nâtıkayı bir mucize telâkki
ederdi. Benden en ziyâde istediği şey, Hatîb Jaurès'in söz söy-
lediği mitinglerde refâkatti. Jaurès'i dinlerken kendinden ge-
çer, bir efsûna uğramış gibi olurdu. Çok merakla sevdiği Fran-
sız ihtilâlini hep o nâtika-perest görüşüyle görür, o görüşle
okur ve bir tiyatro sahnesi zannederdi. Danton'un heykeli önün-
den geçerken hemen durur bir daha hayretle bakar: «İşte ben
medeniyet âleminde yalnız buna hayrânım!» derdi.»

2) Fethî Tevetoğlu : Yahyâ Kemâl ve Ömer Nâci, Yahyâ Kemâl Enstitüsü Mecmuası, sayı II, s. 52.

3) Yahya Kemâl : Siyâsî ve Edebî Portreler, Yahyâ Kemâl Enstitüsü Yayınlarından Nu. 11, İstanbul 1968, ss. 105 - 106.

Türk ve Acem Edebiyatı'nı çok iyi bilen, Nâmık Kemâl'e meftûn Ömer Nâci, Fransız Edebiyatı'na, bilhassa Musset ve Baudelaire'e hayrandı. Sınıf arkadaşlarından Nâzım Ören, O'nun için yazdığı makalelerinden birinde şöyle demektedir: (4)

«Bayıla bayıla bize Musset'nin Geceler'inden tercümeler yapıyordu, biz de bayıla bayıla O'nu dinliyorduk. Ömer Nâci hayâtının en velûd ve olgun günlerini yaşıyordu. Ömer Nâci'de de bu kabiliyeti sezen Musset'nin ilham perisi, çok geçmeden O'na da sataşmağa başladı. O'na da uzun bir «Takaza-yi İlham» adlı bir şiir yazdırdı.» (5)

Daha Selânik İ'dâdîsi ve Harbokulu öğrencisi iken Servet-i Fünûn'da çıkan (6) Celâl Sâhir'e ithaf ilk şiiri (Peri-i Seher) ile Tevfik Fikret çıkırına giren Ömer Nâci'nin bu dergide ve daha sonra Musavver Fen ve Edeb'de yayımlanan şiirleri incelenince O'nun en çok Tevfik Fikret'in te'sirinde kalmış olduğu görülüyor.

Celâl Sâhir (Erozan), Mehmet Emin (Yurdakul), Mehmed Câvid, Fâik Âlî, Süleyman Nesib (Süleyman Paşazâde Sâmi), Ayın Nâdir (Ali Ekrem Bolayır) ve Tevfik Fikret'e şiirler ve bir küçük hikâye ithaf eden Ömer Nâci, ayrıca Tevfik Fikret için (Timsâl-i Dehâ) başlıklı şu şiiri yazmıştır: (7)

TİMSÂL-İ DEHÂ

— Fikret —

Mâi bir ufk-ı ziyâdâra uçar
Bir güzel zenzeme-i san'atdır.
Fikret'in zenzeme-i eş'ârı...

4) Nâzım Ören : Şâir Ömer Nâci, Dünya Gazetesi, 3 Nisan 1953, Nu. 395, ss. 2, 7.

5) Ömer Nâci : Takaza-yi Sânihat, Servet-i Fünûn, 21 Eylül 1316 (1900), Nu. 499, s. 66.

6) Servet-i Fünûn, 6 Ocak 1315 (1899), Nu. 462, s. 308.

7) Musavver Fen ve Edebiyat, 29 Nisan 1315 (1899), Nu. 8, s. 10 (122).

O perilerdeki sevdâlı nazar,
O çiçeklerdeki elvân-ı seher,
Hilkatin en ebedî eshârı
Rûhunun mâye-i sevdâkârı
Tab'ının mehd-i lâtaif-i bârı...

Mütefekkir, müteheyyic bir rûh
Ona ervâh-ı tabiat mesgûf,
Ona eflâk-i meânî meftûh
Ona esrâr-ı meâlî mekşûf;

Mütefekkir, müteheyyic hattâ
Zarf-ı elfâz-ı cezîlinde olan
O münevver, o müzehher mâ'nâ...

Düşünür, hevl-ü hayâlâtiyle.
Meselâ bir ebedî leyl-i siyah
Onu sonra ufacak bir cümle,
Onu sonra ufacak bir terkîb
Bu ne kudret! Bize eyler izâh
O necâbet, o edâ-yı ulvî
Başka bir kudret-i müstesnâdır
Öyle bir hârîka-i san'at ki
Hikmet ü felsefe-i şî'riye
Bütün âsârına tâb-efzâdır;
O perilerdeki sevdâlı nazar,
O çiçeklerdeki elvân-ı seher.
Hilkatin en ebedî eshârı
Rûhunun mâye-i sevdâkârı
Tab'ının mehd-i letâif- bârı...

Bu büyük fıtratı müstesnânın
Bence tasvîr-i hayâlîsi budur:
Doğarak bir seher-î gülğünün
Ufk-ı penbe-i hâbîdesine,
Gecenin zulmet-i hâyîdesine
Nazar endâz-ı tehâşî oluyor,

Koşuyor bir emel-i mahzûnun
Pey-i nâzında garîb ü meshûr
Müteâlî, mütenevvir, sessiz,
Müteheyyic, mütefekkir.. Bir kız!

— Beylerbeyi — 15 Nisan 1315

Manastır Askerî i'dâdisi'nde ve İstanbul'da Harbokulu'n-da öğrenci bulundukları yıllarda Mustafa Kemâl'in en yakın ve sevdiği arkadaşlarından biri olan Ömer Nâci, O'nda şiir ve edebiyat zevkinin, hitâbet gücünün gelişmesinde ve Mustafa Kemâl'in Türk şâirleri içinde bilhassa Tevfik Fikret'i sevmesinde mühim rol oynadığı anlaşılmaktadır.

1906'da Selânik'de (Vatan ve Hürriyet) Cemiyeti için yaptıkları gizli toplantıda Mustafa Kemâl'in yaptığı konuşmaya Ömer Nâci şöyle mukabele etmektedir:

«Mustafa Kemâl! Arkandayız, seni tâkibedeceğiz! Ölüm-ler, cellâdlar, işkenceler bile bizi bu azmimizden çeviremeyecektir. Hürriyet verilmez, o ancak alınır. Zulüm ve istibdad altında inleyen bu ma'sum ve bîçare milleti kurtaracağız, yaşasın hürriyet ve ihtilâl!»

II. Meşrûtiyet'den sonraki nesiller üzerinde şâirliğinden çok, haklı bir ün kazandığı hatîbliği ile büyük te'sirler yaratan Ömer Nâci ölünce, yakın dostu ve mefkûre arkadaşı büyük Türkçü Ziyâ Gökalp, onun için şu mısra'ları yazmıştır:

O coşkun bir kalbdî, sen bir fikirdi;
Sevdiği vatandı, sevgisi birdi,
Şâirden ziyâde O bir şüirdi,
Yaşayan bir gazâ destanıydı O!

Diller ve Türkçemiz ¹

Prof. Dr. Fâruk K. Timurtaş

Dil, umûmiyetle insanlar arasındaki anlaşmayı temin eden vâsita olarak tarif edilir. Dil, bir anlaşma vâsıtasıdır. Dil bir anlaşma vâsıtası olduğuna göre, bu anlaşma sözler, sesler veya bir takım vâsıtalarla da ifâde edilebilir. Yani jestler, mimikler, el kol hareketleri, bayraklar ve filâmalarla işaretleşmeler de yine dil mefhumuna girer. Şimdi burada Türkçe'nin bir eksikliği ortaya çıkıyor. Batı dillerinde bu dil ile, kelimeye dayanan dil arasında fark bulunmaktadır. Biri-sine umûmî, diğerine ise husûsî dil adı verilebilir. Umûmî dil için meselâ Fransızca'da "langage" tâbiri, husûsî dil için ise "langue" tâbiri vardır. Türkçe'de her ikisine de dil dediğimize göre bir karışıklık ortaya çıkmış oluyor. Bunu belki giderebilirdik, meselâ (lisan) kelimesini umûmî olarak kullanabilir, bu arada husûsî mânâdaki dil için ise (dil) kelimesine yer verebilirdik. Bu bizim bir eksiğimiz. Gerek umûmî konuşmalarımızda, gerek ilmî araştırmalarımızda hakîkaten bir boşluk meydana getiriyor. Demek ki dilin umûmî târifi insanlar arasındaki anlaşmayı sağlıyan vâsita olmasıdır.

Fakat bu vâsita kelimesi, doğru olmakla berâber biraz da tehlikeli bir durum gösteriyor. Çünkü dil vâsita olduğuna göre üzerinde istediğimiz gibi tasarruf edebiliriz neticesi çıkıyor. İşte bugünkü dil karışıklığının, dil anarşisinin bir sebebi de dilin sadece bir vâsita olarak telâkki edilmesidir. Dili biraz daha ilmî bir şekilde târif etmek istersek şöyle

¹ Dil konusunda bir konuşma.

diyebiliriz; dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan, içtimâî ve tabîî bir varlıktır. Bu sûretle, varlık kelimesini ortaya koyarak vâsita kelimesini kaldırmış oluyoruz ve böylece bâzı iltibasları da önlemiş oluyoruz. Şimdi bu târifimizi biraz açıklayalım.

Önce insanlar arasında vâsita olduğuna göre, dil hâdisesi ferdî bir hâdisese değil, içtimâî bir hâdisedir. İçtimâî olmakla berâber yine onun insanı ilgilendiren yani psikolojik yönü de vardır, fakat ferdî bir hâdisese değildir. Psikolojik hâdiseler hem ferdîdir, hem içtimâîdir. Halbuki dil hâdisesi ferdî değil içtimâîdir. Fakat aynı zamanda rûhîdir. Târifte yer alan ikinci husus tabîî bir varlık olmasıdır. Fakat bu tabîî varlık sözünden bazı yanlış anlamalar olabilir, yani tabîî varlık tabiata âit bir varlık, fizikî yahut ta kimyevî biyolojik bir varlık demek değildir. Bununla kastettiğimiz, kendi kanunlarına tâbi olan ve buna göre gelişen bir varlık olmasıdır. O zaman tabîî varlık yerine canlı bir varlık da diyebiliriz. O halde dil, hem içtimâî bir müessese ve hem de canlı bir varlıktır. Dil içtimâî bir hâdisese olduğuna göre diğer içtimâî hâdiseler gibi bir takım vasıfları sâhip bulunuyor demektir. Bütün içtimâî müesseseler bilindiği üzere ferdin dışında ve ferdin üstündedir. Kendi kanunları içinde gelişir, yani fert içtimâî hâdiselere mühâdale edemez, zorlayamaz, onu kendi şahsî görüşlerine göre değiştiremez ve geliştiremez. İktisâdî hâdiseler de kendi iktisat kanunlarına tâbidir. Meselâ bir ücret meselesi bile zorla tâyin edilemez; çünkü iktisat bir içtimâî müessesedir ve içtimâî kanunlara tâbidir. Aynı şekilde dil de içtimâî bir varlık olduğuna göre, bu ferdin üzerindedir, fert onu zorla değiştiremez. Bundan da yine ilerisi için şu prensip çıkmış oluyor: Dildeki gelişmeler mutlaka kendi kanunları içerisinde olmalıdır, gerek fert olarak gerek cemiyet olarak gerekse devlet olarak dil üzerinde tasarrufta bulunamayız. Dil içtimâî bir varlık olmakla berâber tabîî bir varlık dedik, canlı bir varlık dedik, böyle olduğuna göre dil aynı zamanda hem içtimâî kanunlara tâbi hem de kendi kanunlarına tâbidir. Bütün dillerin gelişmesinde bu husus ehemmiyetle kendisini gösterir. Türk dili için de durum aynıdır. Dil kendi kanunları içerisinde bir takım fone-

tik ve morfolojik değişmeler gösteriyor, bunun neticesinde devamlı olarak kendisini yeniliyor. Buradan dilin sâdeleşmesi için başka bir prensip çıkaracağız. Dilde elbette değişmeler, yenilenmeler olacaktır, fakat bu değişme ve yenilenmeler ancak dilin kendi kanunları çerçevesinde olursa tabiidir, bunun dışındaki müdâhaleler tabiî değildir. Ve bu gelişmeyi önlerler. Bir dil içindeki kelimelerin değişmesi, ağaçların yaprak değiştirmesine benzetilebilir. Dil devâm eder, fakat bazı kelimeler zaman zaman düşer, onun yerine kendi içerisinde başka bir kelime doğar; tıpkı yaprakların yenilenmesi gibi.

Dilin târifi ve mâhiyeti hakkında bu kısa bilgiyi verdikten sonra dilin millet hayâtı içerisindeki yerine, ehemmiyetine kısaca temâs edebiliriz. Milleti ve milliyeti meydana getiren unsurlar maddî ve mânevî olmak üzere ikiye ayrılır. Maddî unsurlar içerisinde soy vardır, vatan, târih, coğrafya vardır. Mânevî unsurlar kültür ve ahlâk, töredir. Kültürümüzün başlıca temeli din ve dildir. O halde bir milleti meydana getiren başlıca unsur bu iki büyük mefhum üzerinde toplanır: Dil ve din. Bu bakımdan dil son derece ehemmiyetlidir. Birtakım topluluklar istiklâllerini kaybettikleri halde dilleri ile varlıklarını devâm ettirmişlerdir. Mese lâ İsrail'i ele alalım. İsrail devletinin kuruluşu, üç bin sene sonra tekrar din ve dil yoluyla olmuştur. Bu üç bin sene içerisinde müsevileri, yani İsrâil soyundan gelenleri ayakta tutan, tekrar devlet kurmaya sevkeden en büyük âmil din ve dilleri olmuştur.

Târih incelenirse, bir takım toplulukların dilini kaybetmelerinin aynı zamanda onların soy varlıklarının da kaybolmasına sebep olduğu görülür. Bunu Türk târihi içerisinde de alabiliriz. İslâmiyetten önce batıya gelmiş olan Oğuzlar, Peçenekler ve Bulgarlar dilleriyle berâber Türklüklerini de sonradan kaybetmişlerdir. Ancak daha sonra Müslüman olarak batıya gelen Türkler, din ve dillerini muhafaza ettikleri için bugüne kadar gelebilmişlerdir. Demek ki dilin millî hayatta son derece büyük bir rolü vardır. Millî kültürü ve milliyeti dil meydana getirmektedir.

Bu sebeple Türklüğe düşman olanlar, bizim iki şeyimizle uğraşırlar: Dilimiz ve dinimiz. Bunlar üzerinde, dışarda hemen hemen her memlekette aleyhimizde birtakım teşebbüsler var. Din için misyoner teşkilâtları vardır. Dil için ise bilhassa Moskova emrinde çeşitli çalışmalar olduğunu görüyoruz.

Dilin millî hayattaki rolü üzerinde kısaca durduktan sonra şimdi Türkçe'nin dünya dilleri arasındaki yerini görelim. Dünya dilleri yapıları bakımından, yani morfolojik bakımından üçe ayrılır. 1 — Tek heceli diller, 2 — Çekimli olan diller, 3 — Eklemeli diller (bitişmeli diller).

Bunların husûsiyetleri şöyledir: Tek heceli dillerde kelimeler tek heceden ibârettir. Bunların belli başlıları Çin dilleridir. Çin dilleri diyorum, çünkü zannedildiği gibi bugün Çin'de konuşulan tek bir dil değildir. Bu yüzden ki Çinliler yazılarını bırakamıyorlar. Eğer Çinliler bu yazılarını bıraksalar kimse birbirini anlayamaz hâle gelir. İki yüze yakın lehçe vardır ve bu lehçeler arasındaki farklar, bizdekiler gibi ehemmiyetsiz değildir, büyük farklardır. Ancak yazıyla anlaşabiliyorlar, yazıyı meselâ bir şekli yüz, iki yüz şekilde telâffuz edebiliyorlar. Fakat Lâtin harfi veya başka bir harf alsalar, o zaman tek bir telâffuz olacağı için anlaşma ortadan kalkacaktır. Bunun için Çince değil de Çin dilleri tâbirini kullandık.

İkinci grup diller çekimli olan dillerdir. Bu dillerin husûsiyeti kelimenin çekim sırasında köklerinin değişmesi, yani bir kelimededen yeni kelime yapılırken, yahutta ona herhangi bir şekilde bir ek geldiği zaman kelimenin köklerinin değişmesidir. Büyük dil âileleri bu çekimli dil içerisinde yer alır. Bunların en büyükleri Hint - Avrupa ve Sami dilleridir. Hint - Avrupa dilleri de başlıca iki büyük gruba ayrılır. Birincisi Hint dilleri, öbürü de Avrupa grubu. Hint dilleri arasında başlıcaları İran dilleridir. Avrupa grubu ise yine belli başlı üç bölüme ayrılır. Bunlar Lâtin, İslâv ve Cermen dilleridir.

Türkçe bitişmeli yâni eklemeli dillerdendir. Yalnız, hemen belirtelim ki Türkçe'de ön ek yoktur, sâdece son ekler vardır. Çekimli dillerin de belli başlı dil ailesi Ural - Altay dediğimiz gruptur. Bu Ural - Altay grubu da ikiye ayrılır, Altay kolu ve Ural kolu. Ural grubunda belli başlı diller Fince ve Macarca'dır. Altay grubunda ise Türkçe, Moğolca, Kore dili yer alır. Bazı dil bilginlerine göre Japonca da bu gruba girer.

Buna göre Türkçe çekimli dillerdendir, Ural - Altay grubunun Altay grubu içerisinde. Bu sınıflamaya göre Türkçe'ye en yakın dil ise Moğolca oluyor. Türkçe ile Moğolca'nın yakınlığı husûsunda çeşitli görüşler vardır. Bazı bilginlere göre Türkçe ile Moğolca aslında aynı idi, târihin bilmediğimiz bir devrinde müşterek bir dil hâlinde idi. Sonra iki büyük grup hâlinde gelişmiştir. Başka bir görüşe göre Türkçe ile Moğolca'nın geçmişte herhangi bir münâsebeti yoktur, iki dil arasındaki kelime alışverişi bu iki dilin bir ara berâber bulunmasından ileri gelmiştir (Cengiz ve daha sonraki devirler). Bu ikinci görüş gerçeğe daha yakındır. Yalnız bunların yapıları bakımından birbirine benzerlikleri vardır, yani her ikisi de eklemeli (bitişmeli) dildir. Fakat aynı durum Hint - Avrupa dillerinde de mevcuttur. Meselâ İslavca ile Lâ-tince arasında bir menşe birliği yok, fakat bünye itibâriyle, yapı itibâriyle birbirlerine benzerler. Umûmî temâyül Türkçe ile Moğolca'nın aynı koldan gelmediği fakat yapı bakımından birbirlerine benzediği husûsundadır. Ayrıca Cengiz İmparatorluğu zamânında ve daha sonraki zaman içerisinde iki asır kadar berâber bulundukları için iki dilden birbirine karşılıklı kelimeler girmiştir, yani kelime alışverişi olmuştur. Nitekim bugünkü (tay) ekiyle yaptığımız şeyler Moğolca'dan gelmektedir. Türkçe'de böyle bir ek mevcut değildir, kurul-tay, satıştay gibi. Bu kelimelerin kökü Türkçe'dir fakat eki yabancı olduğundan bu tip bir türetme yanlışır. Araştırıldığında bunun gibi bir hayli Moğolca'dan geçmiş kelimeler olduğu görülür. Fakat bu hiçbir zaman menşe birliğini göstermez. Bunun üzerinde şunun için biraz fazla durdum: Avrupa'da bilhassa Amerika'da bir cereyan vardır. Türkçe'yi ikinci, üçüncü plâna atmak için bir Altayistik meselesi or-

taya çıkarılmıştır. Son yıllarda Batı'daki Türkçe üzerine uğraşan bilginler Türkiye Türkçesini bilmedikleri için bu sâhadan kaçıyorlar, daha ziyâde Doğu Türkçesi'yle bilhassa Moğolca'yla meşgul oluyorlar. Bu sûretle "Türkçe diye bir şey yoktur, aslında bir Altay dili vardır, Türkçe onun bir koludur" diyorlar. Yapılan toplantılara eskiden Türko'loji Toplantısı denirken şimdi Altayistik Kongresi deniyor. Bu sûretle Türkçe'yi ikinci, üçüncü plâna itmek, hattâ ismini bile zikretmemek istiyorlar. Tabîî bunların hepsi maksatlı olarak yapıyor. Bunları yapanların çoğu politik ve ideolojik olarak bir takım gruplara bağlı bulunduklarından hesaplı ve plânlı olarak hareket ediyorlar. Moğolca'yla Türkçe arasında birtakım münâsebetler var, bunu inkâr edemeyiz, fakat menşee birliği yok. Görüşler çeşitli. İlmî olarak araştırılır, birşey bulunabilir veya bulunamaz ayrı dâva. Fakat Türkçe'yi Moğolca'ya bağlamak ondan sonra da Türkçe diye birşey yoktur, eskiden Türkçe ve Moğolca'yı ihtiva eden bir dil vardı, ona Altayca diyebiliriz demek Türk kültürüne, Türk diline karşı hücumu geçmek demektir. Aslında bunu Avrupalılar yapıyorlar ve beş-altı yıldan beri her sene Altayistik Kongresi toplanıyorlar. Halbuki Şarkiyat Kongresi üç senede bir olurdu. Türkoloji Kongresi müstakil olarak hiç yapılmadı. Altayistik önce başlarken ma'sumâne başlamıştı fakat arkasından bunun tamâmiyle ideolojik ve maksatlı olduğu anlaşıldı. Gayeleri Türkçe'yi bulunduğu büyük yerden indirmek ve arka plâna atmaktır. Bu bakımdan çok dikkatli olmamız gerekir.

Ömer Seyfeddin

ve

Türkçe'nin Sâdeleşmesi

Nermin Pekin

Türkçenin sâdeleştirilmesi, kökleri mâziye uzanan bir hâdisedir. Bu mevzûda pek çok tetkikler yapılmış ve yazılar yazılmıştır.

Tanzîmat yıllarında ise Şinâsi'den başlayarak yürütülen bu dâvâda, Ahmed Mithat Efendi'nin gayretleri mâlumdur. Ayrıca Tanzîmatçılar arasında işi ciddî ve ilmi şekilde ele alarak çalışan şuurlu milliyetçiler ve Şemseddin Sâmî gibi dilciler yetişmiştir.

Bütün bu çalışmalarda ve daha sonrakilerde, dilimizi halk diline indirmek sûretiyle fakirleştirmek yolu tutulmuş, tasfiyeciliğe gidilmemiştir.

Çünkü bir milletin halkının, köylüsünün konuştuğu dilin kelime adedi çok mahduttur. Kültür seviyesi yükselmemiş halkın konuştuğu dil; — bazı tetkik ve iddialara göre — aşağı yukarı bin kelime kadardır. Halbuki milletin kelimelerle ortaya koyduğu bir fikir, kültür ve sanat hazinesi vardır, millet medeniyette ilerledikçe dili de elbette yeni kelimelerle zenginleşecektir. İşte halk ile münevveri birbirinden ayıran bu kültür seviyesi farkıdır. Tutulacak yol, san'at ve kültür dilini zayıflatarak ve fakirleştirerek halka indirmeğe çalışmak değil, sâdeleştirerek halkın kültür seviyesini yükseltmektir.

Bugünkü medeniyet temellerinin üzerine kurulduğu esâs fikirleri, duygu ve düşünceleri birer hâzine gibi taşıyan kelimeler yok edilemez, fen, ilim, kültür ve edebiyat sâhasında, yerleşmiş kelimeler, milletin kültür seviyesi bakımından elbette büyük bir ehemmiyet taşır. İnsanlar kelimelerle düşünür, bilgi ve fikirler kelimelerle olgunlaşır. Zaman içinde

bu miraslarla dolgunlaşan kelimeler yok edildikçe, kelime hazînesi daraldıkça, fikir ve duygular da kısırlaşır. Fikir dili yok edilirse bizzat fikir ölür. Fikirlerine emin bir mahfaza bulamayan bir medeniyetin tefekkür kaabiliyeti de az zamanda yok olur.

İşte bunun için Ömer Seyfeddin'in giriştiği dil mücâdelesinde tasfiyecilik yolu değil sâdeleştirme yolu müdâfaa edilmiştir.

Dîvan edebiyâtının — çok samîmî ve yer yer çok sâde dille söylenmiş sayıları oldukça zengin mısraları da bulunmakla berâber — sırf sanat yapmak endîşesiyle kullanılan süslü dili; Servet-i Fünun şâir ve ediblerinin yalnız kendi san'at anlayışlarına göre işledikleri külfetli dil ve onlardan arta kalanlar, yeni bir san'at anlayışına sâhip milliyetçiler tarafından benimsenemezdi. İşte Ömer Seyfeddin, bu devrini kapatmış süslü ve külfetli dile karşıydı. Onun gaayesi memleketin kültür merkezi olan İstanbul'un konuşma dilini san'at dili olarak kullanmak sûretiyle halkla münevver sınıf arasında ortak bir lisan meydana getirmek; böylelikle halkı okumağa alıştıran dilinin de kültürünün de zenginleşmesini sağlamaktı. 1911-1912 lerde bu dâvâ günün mevzuu hâline gelmiş hemen bütün mecmûalarda, hattâ günlük gazetelerde bu yolda pek çok imzâ görölmeğe başlamış, bilhassa Servet-i Fünuncularla milliyetçilerin mücâdelesini birçok kalemeleri harekete getirmiştir; ancak Ömer Seyfeddin bu mücâdelenin "1" numaralı mücâhidi sayılır.

Ömer Seyfeddin ilk defâ *Genç Kalemler*'de yazdığı *Yeni Lisan* makalesiyle dil sâdeleşmesinin esaslarını ortaya koymuş; yollarını göstermiş ve lüzûmu üzerinde durarak işe başlamış, sonra *Türk Yurdu*, *Türk Derneği*, gibi zâten bu ideal uğruna kurulmuş mecmûalardan başka, günlük gazetelere mizâh ve aktüalite dergilerine yazılar yazarak umumî efkârı kendi istikaametine çekmeğe çalışmıştır. (1).

1330-(1914) te İstanbul'da *Türk Sözü* isimli bir mecmûa etrafında toplanan genç edebiyatçıların başında bulunan

1) İkdâm, Tanin, İfham gazeteleri ve edebî ilâveleri, Zekâ ve İnci mecmûaları.

Ömer Seyfeddin ilk sayının baş makalesinde mecmûanın çıkarılış sebeblerini anlatırken, bu gaayelere dayandığını açıklıyor, terkipsiz, sâde bir dille, konuştuğumuz gibi yazmak sûretiyle teşekkül etmekte olan bir edebiyâtın müjdesini veriyor, *Bilgi Derneği* ismi altında toplanan genç edebiyatçıların bu yoldaki çalışmalarından bahsediyor; *Servet-i Fünun* Edebiyâtından uzun uzun şikâyetlerde bulunuyor. Yeni şiir ile eski şiiri, Servet-i Fünun şiirini milliyetsizlikle suçluyor. Kendi devrindeki şâirlerin hangi millete mensup olduklarını bilerek edebiyat âleminde atıldıklarını anlatıyor ve yazısına şu sözlerle son veriyor.

“İşte biz Türk dilini bu edebiyat zâlimlerinin elinden kurtarmağa çalışacağız. Halka kendi faydasına yarayacak şeyler yazacak ve memleketimizde “Okuma muhabbeti” uyardırmağa çalışacağız.

“Türk Sözü” uyanan âlem ve milliyete âşık, yüksek Türk gençliği ile hâlâ uyuyan ve bir ışık bekliyen Türk halkı arasında bir kapıdır. Gençlik o kapıdan girmekle alçalmayacak bilâkis halkı yâni kendi varlığını kendi milliyetini yükseltecek, kendine benzeyecektir.” (2)

Ömer Seyfeddin’in bu görüşle giriştiği tenkidlerde bâzan ileri giderek hatâlara düşdüğü de olmuştur. Servet-i Fünuncuları milliyetsizlikle suçlaması, onları edebiyat zâlimi diye vasıflandırması aşırı bir görüş, toptan verilmiş acele bir hükümdür.

Halk nedir başlıklı bir makalesinde gaayesinin yollarını göstermeğe çalışırken Servet-i Fünuncuların hâlâ bir *Ende-run edebiyâtı*’nı devâm ettirmeğe uğraştıkları düşüncesiyle dağılmak üzere olan şâir ve yazarlarına ve onların yolunda yürüyenlere çok sert hücûmlarda bulunuyor: (3)

“Şâirlerimiz ve ediblerimiz Türk nâmı altında bir millet olduğunu ve “Türkçe” de konuşulan bir lisan bulunduğunu akıllarına bile getirmemişlerdir. Düşününüz o Nergisî’nin, Veysî’nin yazdığı şeyler nedir? O secûlere hangi kulak tahammül eder?”

2) Türk Sözü, Sayı 1, Baş makale.

3) Türk Sözü, Sayı 2, 17/4/1330.

Yazar, Servet-i Fünuncuların da bu Enderun Edebiyatını devâm ettirirken sâdece Acem tercümanlığından Fransız tercümanlığına geçtikleri fikrindedir. Yaratılan bu edebiyâtın Türklerle bir alâkası olmadığını ileri sürerek sert ve acı bir lisanla onların Türklüğü duymadıklarını iddia ediyor.

Burada dikkati çeken mühim bir nokta şudur: Ömer Seyfeddin hayli yanlış bir anlayışla Nergisi ile Veysi'nin bir moda oyuncuğu olan eserlerindeki dili; bir Enderun Edebiyatı olarak gösteriyor. Bununla hemen bütün Divân edebiyatını kasdediyor. Ve gene sathî bir görüşle Divân edebiyatına Acem mukallidliği isnâd ediyor. Halbuki esas Enderun edebiyatı diye bilinen Vâsıf ve Fâzıl Enderunî'lerin dili oldukça sâde hat-tâ yer yer, temsil ettikleri mahallileşme cereyanının temiz ve sâfi Türkçesiyle örülmüştür.

Ömer Seyfeddin'in eski edebiyât dilini bu külfetli ve secî'li kelime oyuncaklarından ibâret olan Nergisi ve Veysi di'inden sayması ve Servet-i Fünun Edebiyatını da bunun tâkipçisi olarak göstermesi; ya eski edebiyatı yeteri kadar tetkik etmediğinden, ya da kendi neslinin yapmak istediği işe daha büyük bir ehemmiyet verdirebilmek arzûsundan ileri gelmiş olabilir.

Bu makalenin daha sonraki kısımlarında Servet-i Fünuncular için daha sert bir ifâde kullanıyor:

"Onlar Türklüğü duymamışlardı, duysalar ve bir milletin lisanda yaşayacağını bilselerdi, o kadar güzel konuştukları İstanbul Türkçesi ile yazmazlar mıydı? Mâdem ki Arabça, Acemce terkipler kullanmadan konuşabiliyorlardı o halde yazabilmeleri de mümkündü." diyor.

Yazar burada Hâlid Ziyâ'nın uzun cümlelerle Nergisi tarzını devâm ettirdiğini gene aynı asırı görüle iddiâ ediyor, onun üslûbundaki sağlam Türkçeyi teknik yâni gramer bakımından olan düzgünlüğü de görmezlikten gelerek sert tenkidler yapıyor. *Fikret*'in *Fâik Âli*'nin mısralarca süren cümlelerinden girift terkiblerinden örnekler vererek bu tarz yazıların halk tarafından okunmasına imkân olmadığını belirtiyor. kendilerinin ve eserlerinin Türkün asıl çoğunluğunu teşkil eden halk tarafından asla tanınmayacağını ifâde edi-

yor: “*Bu şîrleri birkaç beynelmileliyetçiden başka beğenen kalmadı*” diyor.

Lisânımızın, millî sarfımızın lisânımız üzerinde hâkimiyetini korumak lâzım geldiğini ve bunun da ancak genç milliyetçi şâirler tarafından temin edileceğini öne sürüyor.

Hattâ daha ileri giderek Tanzîmat’ın büyük şâiri *Hâmid*’in ve üstad edibi *Ekrem Bey*’in de lisanları yüzünden unutulacaklarını ifâde eden hükümler veriyor.

Makalesinin devâmında *Hâmid* için:

“*Şâyet bu şâir milliyetini vaktiyle idrâk edip İstanbul Türkçesi ile yazsaydı belki bütün Türklüğün lisânında yeni bir âlem vücûda getirir, birbirine azıcık uzak ve yabancı kalan mahallî ve mevkî lehçemiz üstünde İstanbul Türkçesi’nden büyük ve yıkılmaz bir heykel kurardı! O vakit hâkim ve umumî bir edebiyâtı olan Türklük daha çabuk yükselir, terakkî eder, yerleşir ve kuvvetlenirdi.*”

Şinâsi - Ziya Paşa - Namık Kemal Mektebi’nin nazariye olarak ele aldıkları lisân sâdeleşmesi fikri Abdülhak Hâmid gibi büyük bir şâiri biraz têsiri altına alabilseydi veyâ Hâmid kendi devrinde uyanmağa başlayan; *Ahmed Vefik* ve *Süleyman Paşa*’larla gelişen millî şuura umûmiyetle alâkasız kalmasaydı lisân sâdeleşmesi meselesi hakikaten çok daha evvel gerçekleşmiş ve hattâ belki de Ömer Seyfeddin’in özlediği edebiyâtın temelleri atılmış olurdu.

Ömer Seyfeddin bu vazifeyi artık yeni şâirlerin göreceğini ümidediyor ve diyor ki:

“*Bu büyük ve mukaddes iş artık gençlerin eline kaldı; onlar biraz lisâniyet ilmiyle iştigal edip ve hakikî lisân ancak konusulan dil olduğunu anlayarak Enderun Edebiyatı’nın şâkirdi olmazlarsa uyanmak istiyen Türklüğün Peygamberi olurlar.*”

Makalenin burasında halk dediğimiz milletin kendilerine uymayan seyleri asla kabul etmediğini binâenaleyh Enderûn Edebiyatı’nın da devâm etmeyeceğine inandığını söylüyor.

“*Halk hangi terkîbi Türkçeye sokmustur; hangi Arabça, Acemce kelimeyi kendi selâkasına, kendi sîvesine, kendi tecvîdine uydurmadan söylemistir. Bütün hayat ve hakikat bu halkın rûhündadır. Kanunlar, hükûmetler, âdetler, âyinler*

hep onun rûhundan doğmuş ve sun'î olarak yapılmak istenenleri hemen devirmiştir. İşte halk, Enderûn Edebiyât'ını da kabul etmemiştir."

Ömer Seyfeddin halkın kendisine hitâbeden eserlere hasret çektiğini ve bunun için câhil kaldığını, halka hitâbeden bir edebiyâta büyük ihtiyaç olduğunu anlatıyor. Kendisi de eserleriyle bu ihtiyâca cevap vermeğe çalışıyor.

Onun bütün bu yazılarında takibettiği temel gaaye *İstanbul Türkçesi*'ni tabii dil ve edebî dil hâline getirmek ve hattâ yurd dışındaki Türkleri bile bu dil etrâfında toplayabilmektir. (4)

O, daha *Yeni Lisan* isimli makalesinden başlayarak bütün yazılarında tabii Türkçeyi müdâfaa etmiştir. Onun asıl üzerinde durduğu mesele lisânın kaaidelerine sadâkat göstermek, kendi dilimizin Sentaks (syntax) fonetik (phonétique) husûsiyetlerine bağlı kalmaktır. Dilimizin asırlar boyu kazandığı ve hattâ başka dillerden gelen kelimelere de kazandırdığı âhengin korunmasıdır. Milletin rûhuna, samimî lisâna anasının diline yabancı ve uzak kalınmaması lâzım geldiği fikrinde ısrar ediyor, tabii dilimizin yazda da kullanılmasını ve bu esâsa dayanan bir edebiyâtın kurulmasını istiyor. Yeni şiirlerden örnekler vererek bunun mümkün olduğunu ve hattâ tatbik edilmeğe başlandığını açıklıyor.

Bütün bunlara rağmen, Ömer Seyfeddin'in hızlandırdığı *sâde lisan* cereyânının dilimize büyük hizmeti olmuş; dilimiz, tarih boyunca Ömer Seyfeddin'den bu yanâ — günümüzün bozguncu zihniyetine gelinceye kadar — tabii inkişâfını tâkibetmiş; sentaksından da fonetiğinden de hiçbirşey kaybetmemiştir. Ancak Nurullah Ataç'ın devrik cümle modası, Türkçemizin sentaksını ve uydurma kelime modası da fonetiğini ve hattâ yapısını bozmuş ortada Türkçe gramer diye birşey kalmamıştır. Maalesef bugün Ömer Seyfeddin'in de korumağa çalıştığı lisânî birlik tamâmıyla kaybolma yolundadır.

4) Türk Sözü, sayı 3, 23/4/1330. Umûmî ve husûsî Türkçe (Abdullah Tugayef ve lisânı).

KUBBEALTI AKADEMİK SEMİNERLERİ

II

2 Mart Cuma

Prof. Dr. Âmiran Kurtkan
Eğitim Tarzları Ve Modelleri

6 Mart Salı

Prof. Dr. Fâruk Akün
Edebiyat Ve Millî Kültürün Devamlılığı

9 Mart Cuma

Ekrem Hakkı Ayverdi
Osmanlı Mi'mârîsi Üzerine

13 Mart Salı

Nerses Semerciyan,
Takdim eden: Uğur Derman
Kakmacılık Sanatımız, Projeksiyonlu

16 Mart Cuma

Prof. Dr. Âmiran Kurtkan
İktisâdî Bakımdan Eğitim

20 Mart Salı

Prof. Dr. Fâruk Akün
Edebiyat Ve Millî Kültürün Devamlılığı

23 Mart Cuma

Prof. Dr. Sabahaddin Zaim
Günümüzün İktisâdî Mes'eleleri

27 Mart Salı

Mâhir İz
Schbet: Siyâsî Ve Edebî Hâtıralar

30 Mart Cuma

Nihad Sâmî Banarlı
Millî Romantizmin İdrâki

ORHAN SEYFİ ORHON

— Rûhuna ithâf —

*Hece'nin ve Arûz'un bir ünlü şâiriydin,
Edebiyâtımızda, her an, büyüktü yerin.
22 Ağustos, saat 7,30 da
Aramızdan ayrıldın, Allah rahmet eylesin.*

MAHMUT TURGUT

GÜZELLEME

*Seherin koynunda yatmış gibisin
Nefesin, saçların şafak kokuyor
Bülbüle bir bahçe satmış gibisin
Küçücük ellerin leylak kokuyor.*

*Sesin, derelerde akan su gibi
Dem çeken ruhuma doldun hû gibi
Bin demet çiçeğin vazosu gibi
Boynun, avcun, göğsün yaprak kokuyor.*

*Öyle güzelsin ki ağırlarken bile
Gülümser gözyaşın kirpiklerinde.
Bir yağmur sonrası gibi deri'nde
Her zerren her zerren toprak kokuyor.*

SABRİ GALİP NAKİBLER

EZELÎ ŞİKÂYET

*Revân olup da yollara
Ararken âh o dost eli
Ne bir yüz âşinâ bana
Ne bir kul anlayan beni*

ASUMAN SARGUT

DARMADAĞIN

*Düğüm düğüm ömrüm bir kocaman kördüğüm,
Çözölmüş dizim bağı, bin parça, bin bölüğüm
Açma için kan ağlar, bilinmez bir höyüğüm,
Çözölmüş dizim bağı, bin parça, bin bölüğüm*

*İçime sızı düşmüş bir gülüş, bir bakıştan,
Yüzümü güldüremez sırma giysem, nakıştan.
Döndüremem gönlümü bu gidiş, bu akıştan,
Çözölmüş dizim bağı, bin parça, bin bölüğüm.*

ABDÜLKADİR OZULU

KİTAPLAR

ARASINDA

Bir Kitabın Yankıları

Geçen sayımızda memleket ölçüsünde akisler uyandırdığını haber verdiğimiz *Türkçenin Sırları* kitabı hakkında matbuâtımızdaki neşriyat aynı ehemmiyetle devâm etmektedir.

Biz bu hususta yazılanlara hiçbir mutâlâa ilâve etmeden tanınmış muharrirlerimizin yazılarından seçtiğimiz ehemmiyetli parçaların neşrine devâm ediyoruz.

Nihad Sâmî Banarlı, *Türkçenin Sırları*, İstanbul Fetih Cemiyeti Yayını, İstanbul, 1972, 330 Sayfa, 25 TL.

(Yazar, kitap müellifi hakkında iltifat cümleleriyle başlayan yazısına şöyle devâm ediyor:)

Nefis bir baskı ve titiz bir imlâ ile basılmış olan kitap, müellifin, son çeyrek asır içinde Türkçe hakkında yazdığı makalelerinden bir seçmedir. Bu 43 makaleyi, her Türk aydınının okuması şarttır.

Şarttır şeklinde kuvvetli bir kelime kullanıyorum, çünkü gerçek Türkçe, elden gitmek üzeredir. Bu da Türk edebiyâtı, kültürü, sanatı ve tefekkürünün elden gitmesi demektir. Bugünkü yol, Türk dili ve kültürünü ya yamyamlarınki dereke-

sine indirmekle veyâ Türk'e hiç benzemeyen, Türk'e aykırı ve Türk'e düşman bir dil ve kültür zavallılığına erişmekle neticelenir. Şer mihrakları ile akılsız ve bilgisiz gaafillerin mak-sadı da herhalde budur. Bugünkü gidişin başkaca bir netice-ye ulaşacağını tahmin etmek imkânsızdır, akıl ve ilim dışı-dır. Bugün Türkçe'yi asla dünya ülkelerinde bir anadilin öğrenileceği derecede öğrenememiş, Türkçe'yi az ve yanlış bi-len, basit kelimeleri doğru telâffuz edemeyen bir genç profe-sörler nesli yetişmiştir.

Türkçe, dünyânın en eski, en güzel, en işlenmiş ve en bü-yük dillerinden biridir. Gerçek bir imparatorluk dili (lingua franca) olmuştur. Asrımızın şu yıllarına kadar gerçek büyük-lüklerini henüz tahlil edemediğimiz, tanımadığımız dâhiler yetiştirmiştir.

Türkçe, İstanbul'da en büyük zaferini kazanmış, güzelli-ğin şâhikasına erişmiştir. 1930 yıllarının şiir ve nesir, hattâ ilim dili, konuşulan dil olarak Türkçesi, herhalde dilimizin en büyük zafer sahasıdır.

Sonra, dilde menfur bir ırkçılık safhası başlamış, Türk köylüsünün on asırdan beri kullandığı kelimelere bile musal-lat olunmuştur. Yabancı têsir almayan bir dilin, bir kültürün, bir sanatın, dünyânın en iptidâî dil, kültür ve sanatı olduğun-dan gaflet edilmiştir. Esâsen dünyâda saf olduğu sanılan tek dil, Tasmanca, geçen asrın son yıllarında konuşanı kalmaya-rak ortadan kalkmıştır. En büyük modern dillerde, Fransız-ca'da, İngilizce'de, Almanca'da, yabancı menşeli kelimelerin nisbeti dâimâ yüzde ellinin üzerindedir. Klâsik dillerde, Arapça, Yunanca ve Lâtince'de bu nisbet son derece yük-sektir.

Sayın Banarlı'nın bu son kitabı da, dil ve Türkçe üze-rinde birçok gerçeklerin bilinmediği toplumumuzda, hayırlı têsiri olacak bir eserdir. Diğer taraftan müellifin, Türk di-linde XX. asırda yazılmış en mühim birkaç eserden biri olan *Türk Edebiyatı Târîhi* de, Millî Eğitim Bakanlığı (şimdi Kül-tür Müsteşarlığı) tarafından fasiküller hâlinde neşredilmek-tedir."

Yılmaz Öztuna

“Lisan herşeyden önce sosyal bir hâdisedir. Her sosyal hâdise gibi fertlerin arzu ve irâdesinden müstakildir. Ferdî irâdelere rağmen meydana gelir. Fert arzu ve irâdesi işe karıştı mı büyü bozulur. Şekerle glikoz farkından beter, elle dokunmuş halı ile makine halısı farkından beter bir fark doğar. Fark değil, başkalık. Çünkü dili, şahıslar değil, cemiyet, halk, millet dediğimiz o esrarengiz rûh inşâ eder... Sapmaktan sapık der de, kapmaktan kapık demez... Sallangaç demez, “salıncak” der... Amma, Dil Kurumu meselâ millete ulus der amma, dil millet kelimesini asırlarca işlemiş, yontmuş, nüktelerle yoğurmuştur, bunların hiç birisi “ulus” kelimesine girmez... “Talebe milleti”, “Gazeteci milleti” dersiniz de, “Gazeteci ulusu” diyemezsiniz... “Kalkın ey millet” dersiniz de, “Kalkın en ulus” diyemezsiniz.. desek ne olur dersenez, o zaman da âkıbet açık, “Özel spesiyaliteler”, “Meselâ örneğin” ler sizi bekler.

Türk diline şeref mısraları vermiş bir şâir bir gün elindeki tanburu kırmaya kalkan bir sanatkâr kaprisi ile bana, “Şu Türkçe’de bana mücerret mânâ ifâde eden bir kelime söyle bakayım” demişti. Kendisine, “Öyle bir kelime söyleyeyim ki, hem mücerret olsun, hem de başka hiç bir lisanda bulunmasın ister misiniz” diye sorduktan sonra söylemiştim: *GÖNÜL*... Kelime değil, bütün bir lisan...

Nihat Sâmî Banarlı’nın “Türkçenin Sırları” isimli zevk, kültür, araştırma, vefâ, incelik, lisan virtüozitesi ve tutkunluğu dolu kitabını okurken, gönül kelimesine ayrı bir bahis düştüğünü görmek, “Gönül bulandırıcı” uydurukça kelimelerin ıstırabından gönlümü kurtardı. Gönlümü Türkçe’nin esrarlı güzellikleri doldurdu... Şayanı hayret bir “oluş”, bir vatan kuruluşu kadar güzel, içli, büyük bir lisan kuruluşunun mâcerâsını yaşadım.”

Ergun Göze

Tercüman Gazetesi, 28 Kasım 1972

OSMANLI Mİ'MÂRİSİNDE ÇELEBİ VE II. SULTAN MURAD DEVRİ

806 - 855 (1403 - 1451)

Mi'mârî üstâdı ve âlimi sayın Ekrem Hakkı Ayverdi'nin bu mahalled eseri iki padişah devrinde Türk padişahlarının, başvezir, vezir, âlim ve zenginler tarafından yaptırılmış tarihî eserlerin tamamını tanıtıyor.

Eser kuşe kâğıdına basılmış, 606 sahifedir; Çelebi Sultan Mehmed devrine ait 83, II. Sultan Murad devrine ait 380 âbideyi tanıtır, Çelebi devrine ait 347, Sultan Murad devrine ait 661 ki cem'an 1011 adet resim ve plâni ihtiva eder.

Çelebi devrindeki âbideler Amasya, Bursa, Dimetoka, Edirne, Gelibolu, Gölpazarı, Bolu, İnegöl, Karaferiye, Kesriye, Konuş, Manisa, Merzifon, Söğüt, Şahinköy, Tokat, Tire, Çorum, Ezine Pazarı, Geyve, Denizli'dedir.

İkinci Murad devri eserleri, Afyon, Amasya, Ankara, Bergama, Beypazarı, Biga, Bolu, Bursa, Çirmen, Çorum, Dimboz, Dimetoka, Edirne, Edremit, Filibe, Gelibolu, Gümüş, Geyve, Golya, Hasköy, Havza, Isparta, İncik, İznik, Karlova, Kayapa, Kavak, Kiliselik, Kızanlık, Kosva, Kütahya, Malkara, Manastır, Merzifon, Mudurnu, Niğbolu, Osmancık, Selânik, Serez, Simre Koca Kayası, Sivas, Tavşanlı, Tire, Terziler, Tırhala, Tokat, Uzun Köprü, Üsküp, Vidin, Vize, Yenişehir (Mora), Yenişehir (Bursa), Yenice Zağra, Zağra.

Bu kadar çok yerde yapılan eserlerin en değerlileri Bur-samızıdır, maamâfih kitap, zikredilen yerlerin hepsi için şayanı tavsiyedir.

Kitabın değeri hakkında

(Mukaddime) başlıklı giriş yazısının her cümlesi başlı başına bir Türk görüş sistemi olup kitabın içindekileri ve bu suretle târîh, kitâbeler, fotoğraf ve plânlar, vakfiyelerin her bölümü bir kütük ve tamâmı ile de küçük bir ilmi terkip olduğunu mücmelen anlatmakta, bu itibarla Mukaddime, üstadın her yönden sahibi ve hâkimi bulunduğu kanaatlerini belirten başlı başına bir eserdir.

Bu bölümde âbidelerin “malzemesini, vesikalarını, plânlarını dirhem dirhem,, titizlik ile müellifinin hazırladığına şahid olduğum eserin ilim alanında şerhlerini yapıp tanıtılması lâzımdır. Dedikleri gibi “bir kitap tanıtılmaya muhtaçtır; bundan müstağni olan yoktur, yoksa fikirleri sayfeler içinde kalır., Amma bu tanıtmayı benim gibi, mi'mar ve mi'mârî münekkidi ve şârihi olmıyanın değil, kendileri gibi kişilerin yapması zarûridir.

Yine müellifin ifadelerinden alarak derim ki, “eğer mi'mârîyi ve târihini okuyucuya tanıtabilecek mi'mârî münekkidi olsaydı böyle bir ihtisara hacet kalmıyacaktı. Ama bu vasfı hâiz denilebilecek bir nesil tükenmiştir. Mekteplerde ne bu mevzû, ne bunlara yarar millî târîh öğretiliyor; ne Türk Mi'mârîsi ne Osmanlı San'atı.,

Böyle yakınan üstad umacıdan korkar gibi ürken mi'marların bazılarının kısır kaldığını bazan da sanki meydana bol bulmuşlar gibi “Osmanlı devri Türkler için karanlık bir istilâ devridir gibi yüz kızartıcı, kahredici serlevhayı kullanan,, Barış Dünyası dergisi Haziran 1963,, gibi dergileri görmezlikten gelememiş, Osmanlı mi'mârîsinin, mûsikîsinin hat, şiir gibi Türk sanatlarının Ulu Türk Milleti dehasından fışkırmış, bünyesinin azameti ile müvazi azamet ve hürriyet içinde nasıl gelişip şaheserler meydana getirdiğini Türk heyecanı ile izâh ve isbat etmiştir.

Tutulan usul, çalışma ve dil, imlâ bahislerinde işaret ettiğim fikir sistemi içinde, memleket dahilinde 24 gezi yapmış, Bulgaristan, Yugoslavya'ya uzun seyahatlar yaparak Çelebi

devrine âid 29 cami, 7 medrese, 9 han, 7 hamam, 4 tekke, 1 mektep, 1 darul-huffaz, 8 zaviye, 9 türbe, 2 imaret, 1 köprü, 1 hisar, 1 kervansaray, 2 bedestan, 1 namazgâh, 1 çeşme, II. Sultan Murad devrine ait 178 cami, 32 medrese, 21 han, 50 hamam, 3 tekke, 14 mektep, 1 darul-huffaz, 16 zaviye, 24 türbe, 23 imaret, 7 köprü, 8 kervansaray, 3 bedestan, 1 namazgâh, 4 çeşme, 1 çarşı, 1 saray yapılmış olduğunu tesbit etmiş ve hepsinin tetkikini, plânlama ve açıklamasını yapmıştır.

Eserlerin açıklamasını yaparken haklarında yazılmış ilmi niteliğindeki kaynakların mütalaâlarını karşılaştırmış, mese-lâ falan âbide de Mantrah şöyle, Gabriyel böyle, Ahmed Tevhid şöyle, Çetintaş, Baykal şöyle demiş, falanda bir elif eksik, filânda fazla gibi bibliyografik karşılaştırmayı yapmış ve bu sûretle bize Bursa hakkında bibliyografik bilgi de vermiştir.

İlmin müsbet metoduna sadık, millî şuur ve ideale sahip olarak dünya ilim alanına ve milli kütüphanemize böyle muhalled bir eser veren sayın muharrir Ekrem Hakkı Ayverdi'ye teşekkür eder, Bursalılara; târih ve san'at meraklılarına, Bursa'dan gayri, yukarıda saydığım yerlerin meraklılarına tavsiye ederim.

Kâzım Baykal

Hakimiyet Gazetesi (Bursa)

17 Kasım 1972

III

YÛNUS EMRE, KEREM İLE ASLI,

DEDE KORKUT MASALLARI

Buna, *Kitap Neşriyatımızda Millî Çizgiler* de diyebiliriz: Haftalık *Hayat Mecmûası*'nda, sık sık, câmîlerimizin iç ve dış resimlerini, Türk *Hatt* ve *Resim* sanatı'nın türlü şâheserlerini v.b. renkli ve nefis tablolar hâlinde sunmak sûretiyle, millî kültürümüze ciddi hizmette bulunan Sayın *Şevket Rado*, son olarak, aynı vasıflarda üç mühim kitap neşretmiştir.

Bunlar, *Yûnus Emre*'den seçilmiş şiirler, *Kerem ile Aslı Hikâyesi* ve *Dede Korkut Masalları*'dır.

Kitapların kapakları, *Topkapı Sarayı Müzesi*'ndeki Türk cildcilik sanatının şâheserleri arasından seçilmiş ve birer Doğan Kardeş Yayını olarak, aynı nefâsette basılmıştır.

Doğan Kardeş Matbaası'nda, evvelce de, aslı, Avusturya Millî Kütüphanesinde bulunan *Subhatu'l-Ahbâr* adlı tezhipli resimli târîh kitabı ile Topkapı Sarayı Müzesi'ndeki *Hüner-nâme* de aynı nefâsette birer *tıpkı basım* hâlinde ve kendi eb'adlarında basılmış bulunuyordu.

Bugün, bizzat *Şevket Rado* tarafından hazırlanan *Türk Şâirlerinden Seçmeler* : *Yûnus Emre* kitabı, gerek seçilen şiirlerin, bizim *Yûnus Emre Mektebi* dediğimiz, şiir mektebi'nin en karakteristik söyleyişlerini ihtiva etmesi; gerek, hafif sarı kâğıdı, sahifelerini çerçevesiyen Türk süslemeleriyle zarîf servi çizgileri; kapak içlerinin *ebrû*'ları, dış kapağının *Şemse*'leri ve tezhipleriyle, bizim sanat târihimizin ince düşünölmüş, zarîf bir kompozisyonudur.

Sayın *Rado*'nun, muhtelif kaynaklardan faydalanarak

hazırladığı *Kerem ile Aslı* kitabı da aynı vasıfları, aynı nefâsetle taşımaktadır. Bir edisyon kritik değeri taşıyan bu kitap, aynı zamanda bizim eski kıyâfetlerimizi aksettiren resimlerle süslüdür.

Evvelce *Eflâtun Cem* tarafından hazırlanmış bulunan *Dede Korkut Masalları* da aynı vasıflarda bir *ikinci baskı*'dir.

Bütün bu kitapların çok mühim bir tarafı da *ev kitaplıkları*'mızı en nefis, millî röprodüksiyonlarla süslemiş olmalarıdır. Bir taraftan da aynı nefâsetle ve aynı *millî çizgiler*'le devâm edeceğini müjdeliyen bu neşriyât, her bakımdan takdire ve tebrike değer bir kültür ve sanat hizmetidir.

* *

Abonelerimize

Kubbealtı Akademi Mecmûası, bu sayısıyle ikinci neşriyat yılına başlamış bulunuyor. Mecmûamız, Türk dilini, Türk edebiyâtını koruyup yaşatma yolunda bizimle berâber olan bütün azîz okuyucularına şükran duygularını bildirir.

Yeryüzünde hiçbir dil, Türkçenin mârûz kaldığı vahîm sabotajlara uğramamıştır. Her dilin büyük müdâfaacıları, her yerde, vazîfelerini şuurlu bir dil sevgisiyle başarmışlardır.

Bu bakımdan, yeryüzünde âdetâ sâhipsiz kalan tek millî dil, bizim azîz Türkçemizdir. Memleketimizde, sayıları gün geçtikçe çoğalmakta olan mühim bir kısım okuryazarlarımız, dil mevzûunda ustalikle aldatıldıkları için, *uydurma dil* hareketlerini yıkıcı değil, yapıcı sanma hatâsına düşmektedirler.

Kubbealtı Dil ve Edebiyat Akademisi, bütün bu lisan ihtilâllerini, elinden geldiği kadar düzeltme yolunda millî ve ilmî bir gayret içindedir. Gaayesi, vatan çocuklarını kendi millî mâzîlerinden, tek bir tel kalmamacasına koparmak isteyenlere, ilim ve şuur yoluyla mânî olmaktadır.

Bu mevzûda bizimle berâber olan okuyucularımızın sayısı ise, hergün büyük ümid verecek bir şekilde artmaktadır.

Okuyucularımızın, bize yardım için ilân veren müesseselere ayırdığımız sahifeleri bile kıskanan ve bizden daha çok yazı, daha çok bilgi isteyen mektuplarına bilhassa teşekkür etmekteyiz.

Mecmûamızın geçen sayılarında *Türk Kültürüne Hizmet Eden Müesseseler* diye tanıttığımız müesseseler, bizden maddî yardımlarını esirgemeyen ve dolayısıyla mânevî cesâretimizi arttıran müesseselere tahsis edilmiştir. Biz, burada bu müesseselere de samîmî teşekkürlerimizi bildiriyoruz.

Türkiye’de hemen hergün, gerçekten münevver ve vatan-sever bir okuyucu zümresinden, çok sayıda *abone olma dileği* alan tek mecmûa, *Kubbealtı*’dır.

Bu sevindirici hâdisenin bir milletin dili ve kültürü için çalışanlara nasıl bir kuvvet ve cesâret vereceğini okuyucularımız çok iyi bilirler.

Bu sayısıyle, aynı zamanda 2. abone yılına girmiş bulunan mecmûamız, abonelerini vaktinde yenileyen bütün muhterem okuyucularına teşekkürü bir vazife bilir.

Mecmûamızı okumak veyâ ona abone olmak, her Türk aydınına mutlaka birşeyler kazandırdığına inandığımız için, muhterem abonelerimizden, bu mecmûanın varlığını ve hizmetini diğer değer verdikleri kimselere de duyurmalarını bilhassa temennî ediyoruz.

dostlarınızı memnun görmek için..

YILBAŞI HEDİYELERİNİZİ

Hürriyet KİTAPLIĞINDAN SECİN

İşte size biribirinden güzel
27 şaheser

KARADENİZ OYUNU

507 sayfa 25 TL.

DOKTOR HANIMLARI

429 sayfa 20 TL.

OKUL PİYESLERİ ANTOLOJİSİ

445 sayfa 20 TL.

DOKTORUM YANIMDA

(İkinci baskı)
484 sayfa 25 TL.

GELİBOLU GÜNLÜĞÜ

300 sayfa 15 TL.

AÇIKLAMALI VE NOTLU

BAĞ-KUR SOSYAL

SİGORTALAR KANUNU

VE SOSYAL HAKLARIMIZ

291 sayfa 20 TL.

KADIN İSTERSE

(Bitmek üzeredir)

543 sayfa 25 TL.

...ŞİŞKO'DAN POKERDE

KAZANDIĞIM ADAYI DA

YEĞENİME BIRAKIYORUM

264 sayfa 15 TL.

EVLERİNİN ÖNÜ

880 sayfa 40 TL.

OSMANLI SARAYININ

SON GÜNLERİ

539 sayfa 30 TL.

DALGALARIN SESİ

183 sayfa 10 TL.

KIZ MI OLSUN,

OĞLAN MI?

146 sayfa 10 TL.

SOKAK KIZI

190 sayfa 10 TL.

YALNIZ KALPLER

440 sayfa 20 TL.

HAZRETİ MUHAMMED

MUSTAFA

540 sayfa 50 TL.

AGUSTOS 1914

845 sayfa 40 TL.

BETSY

(İkinci baskı)

551 sayfa 25 TL.

ALİ İLE NİNO

348 sayfa 20 TL.

OSMANLI TARİHİ

(Birinci cilt)

394 sayfa 25 TL.

GEÇMİŞTE YOLCULUK

399 sayfa 15 TL.

BİR TANEM

174 sayfa 7.5 TL.

MASA ANSİKLOPEDİSİ

815 sayfa 30 TL.

ÖĞRETMEN

(İkinci baskı)

408 sayfa 20 TL.

HEY KOCA YURT

355 sayfa 15 TL.

YANYA SULTANI

336 sayfa 15 TL.

AVUKATIM YANIMDA

(Bitmek üzeredir)

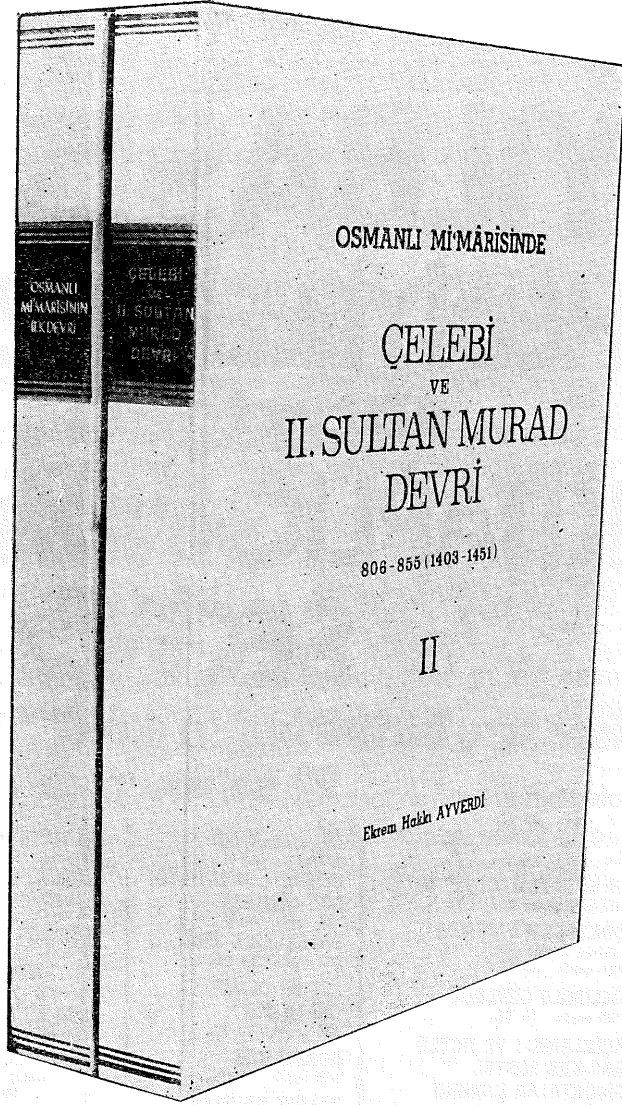
416 sayfa 25 TL.

365 GÜN

349 sayfa 15 TL.

HÜRRİYET YAYINLARI
BÜTÜN KİTAPÇILARDA

25×35 eb'adda, kuşe üzerine 620 shf., 1050
resim ve plânla mücehhez olarak, 450 T.L.

İSTANBUL FETİH CEMİYETİ

İSTANBUL ENSTİTÜSÜ

Çarşıkapı No: 81 — İstanbul

I. F. C.

İSTANBUL ENSTİTÜSÜ

Takdîm Eder :

Sâmiha Ayverdi

İSTANBUL GECELERİ

Bundan 50 sene önceki İstanbul'u, hâfızalardan silinmeyecek kadar kuvvetli, millî çizgileriyle ve hâlis bir Türkçe ile gözler ve gönüller önüne seren eser.

Zarif kapak, kaliteli kâğıt ve baskı ile, 200 shf., 15 T.L.

Nihad Sâmi Banarlı

TÜRKÇENİN SIRLARI

Türk Dili'nin bütün güzelliğini, üstünlüğünü, inceliğini, âhengini, asıllığını, tatlı ve acı mâcerâsını meydana koyan eser.

Renkli kapak, kaliteli kâğıt ve baskı ile, 320 shf., 25 TL.

İ. F. C.

Takdîm eder :

Sâmiha Ayverdi
İBRÂHİM EFENDİ KONAĞI

(İkinci basılış)

Ekrem Hakkı Ayverdi

Osmanlı Mi'mârisinde

FÂTİH DEVRİ

27 Ocak 1973 de çıkacak

İ. F. C.

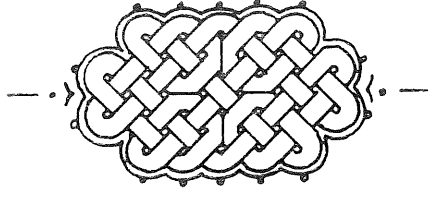
YAHYÂ KEMÂL ENSTİTÜSÜ

Takdîm Eder :

YAHYÂ KEMÂL

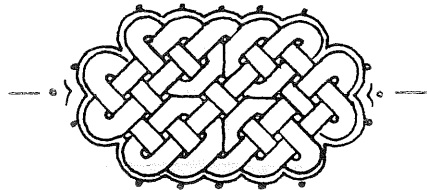
Neşrolunmuş Eserleri :

Kendi Gök Kubbemiz (III baskı)	25 TL.
Eski Şiirin Rûzgârıyla	25 »
Rubâiler ve Hayyam Rubâilerini Türkçe Söyleyiş	25 »
Aziz İstanbul	25 »
Eğil Dağlar	25 »
Siyâsi Hikâyeler	20 »
Siyâsi ve Edebî Portreler	20 »
Edebiyâta Dâir	25 »
Yahyâ Kemal Enstitüsü Mecmûası II	25 »

ÜLKER BİSKÜVİLERİ FABRİKASI

*Milli kültürümüze hizmet
eden müesseselere yardım
etmekle iftihar duyar.*

Nihad Sâmi Banarlı

Resimli
**TÜRK
EDEBİYATI
TÂRİHİ**

22 yıldır aranan ve beklenen bu büyük eserin ilk 5 fasikülü neşredilmiştir. Aylardan beri yurdun her tarafında sabırsızlıkla beklenen bu kitabın, bâzı sebeplerle intişârı geciken 6. fasikülü 15 Ocak 1973'de neşredilmiş olacaktır.

Her fasikül, en iyi kâğıda, resimli basılmakta ve kuşe üzerine renkli resim ilâveleri, yazılışı 40 yıl süren bu esere uygun bir güzellik vermektedir. Fasiküllerin fiyatı 12,5 liradır. Millî Eğitim Bakanlığı yayınevlerinden ve kitapçılardan arayınız. Toplu talepler için mü-râcaat: İstanbul, Devlet Kitaplığı Müdürlüğü.

I. F. C.

YAHYÂ KEMAL ENSTİTÜSÜ

Takdîm Eder :

YAHYÂ KEMAL

Çocukluğum ,

Gençliğim

Siyâsî Ve Edebî Hâtıralarım

27 Ocak 1973'de İstanbul Fetih Cemiyeti Yahya Kemal Enstitüsü'nde yapılacak bir Kitap Takdim Töreni'yle edebiyat dünyâımıza sunulacaktır.

**Türkçemizin ve Edebiyatımızın
Yarını için çalışanlara :**

Kubbealtı Akademi Mecmûası
sayı 1, shf. 9-22 de okudu-
ğunuz **BEYANNÂME** 'mi-
zin gösterdiği hedeflere uygun
**şiiir, nesir, deneme ve küçük hi-
kâye**'lerinizi bize gönderebilir-
siniz.

Mecmûamızın maksadı zâ-
ten sizi bu hedeflere doğru yü-
rür görmektir.

Göndereceğiniz yazılar içinde
Akademi Jürisi'nin mecmûa-
mızda neşrini uygun bulacağı
**şiiir, nesir, deneme ve küçük hi-
kâye**'ler sahîfelerimizde yer
alacak; gerekirse tedkik ve
tenkidleri yapılacak, takdir ka-
zananlara hediyeler sunula-
caktır.